

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Тернопільський національний економічний університет
Юридичний факультет
Кафедра конституційного, адміністративного та фінансового права

ДУМКА Соломія Миколаївна

**Модернізація господарського законодавства України у контексті адаптації
законодавства України до норм і стандартів ЄС / Modernization of the
economic legislation of Ukraine in the context of adaptation Ukraine's
legislation to EU norms and standards**

спеціальність 081 – Право
магістерська програма – Право

Магістерська робота

Виконала студентка групи
ПРМ-21
С.М. Думка

Науковий керівник:
к.ю.н, доцент, О.Р. Шевчук

Магістерську роботу допущено
до захисту:
«___» _____ 2018 р.

Завідувач кафедри
_____ **С.К. Гречанюк**

ТЕРНОПІЛЬ – 2018

РЕЗЮМЕ

Магістерська робота містить 115 сторінок, складається з вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел із 89 найменувань.

Мета магістерської роботи полягають у тому, щоб на основі комплексного та багатостороннього аналізу сутності та змісту адаптації господарського законодавства до законодавства ЄС, її суміжних понять та методів, зарубіжного досвіду, проблем та перспектив модернізації законодавства обґрунтувати та сформулювати базові теоретичні засади адаптації господарського законодавства до *acquis communautaire*.

Об'єктом дослідження є адаптація законодавства України до *acquis communautaire*.

Предметом дослідження є адаптація господарського законодавства України до *acquis communautaire*.

Одержані висновки та їх новизна: полягають у можливості використання одержаних результатів дослідження для вдосконалення процесу адаптації національного господарського законодавства до законодавства ЄС; в подальших загальнотеоретичних дослідженнях.

Ключові слова: адаптація; адаптація господарського законодавства; господарське законодавство України; Господарський кодекс України; Європейський Союз; *acquis communautaire*.

RESUME

Master thesis contains 115 pages, consists of entry, three sections, conclusions, list of sources with 89 titles.

The aim of the postgraduate study program is to base and substantiate the basic theoretical principles of adaptation of the economic legislation to the *acquis communautaire* on the basis of an integrated and multilateral analysis of the essence and content of the adaptation of economic legislation to the EU legislation, its related concepts and methods, foreign experience, problems and prospects for modernization of legislation.

The object of research is the adaptation of the legislation of Ukraine to the *acquis communautaire*.

The subject of the study is the adaptation of the economic legislation of Ukraine to the *acquis communautaire*.

The resulting conclusions and novelty: It is possible to spend time on the costs of obtaining perpetrators of permits for the adaptation of national economic legislation to the EU legislation; in the most advanced phases of operation.

Keywords: adaptation; adaptation of economic legislation; the economic legislation of Ukraine; Economic Code of Ukraine; European Union; *acquis communautaire*.

АНОТАЦІЯ

Думка С.М. Модернізація господарського законодавства України у контексті адаптації законодавства України до норм і стандартів ЄС – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю 081 – Право. – Тернопільський національний економічний університет, Тернопіль, 2018.

Магістерську роботу присвячено аналізу адаптації господарського законодавства до законодавства Європейського Союзу в процесі євроінтеграції. У роботі зазначено законодавче регулювання процесу адаптації вітчизняного законодавства до *acquis communautaire*. Досліджено Господарський кодекс України як об'єкт адаптації законодавства. Крім того, визначено коло суб'єктів, що здійснюють процес адаптації національного законодавства. Досліджено зарубіжний досвід адаптації господарського законодавства на прикладі Німеччини, а також сформовано низку проблем щодо адаптації господарського законодавства.

ANNOTATION

Dumka S.M. Modernization of the economic legislation of Ukraine in the context of adaptation Ukraine's legislation to EU norms and standards. – *Manuscript*.

The master's thesis is devoted to the analysis of the adaptation of economic legislation to the legislation of the European Union in the process of European integration. The paper identifies legislative regulation of the process of adaptation of domestic legislation to the *acquis communautaire*. The Economic Code of Ukraine as an object of legislative approximation is researched. In addition, the range of subjects implementing the process of adaptation of the national legislation is defined. The foreign experience of adapting economic legislation on the example of Germany has been researched, as well as a number of problems concerning the adaptation of economic legislation.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. АДАПТАЦІЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО НОРМ ЄС: ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ	10
1.1. Адаптація законодавства і її співвідношення із суміжними поняттями.....	10
1.2. Господарське законодавство як об'єкт адаптації до норм ЄС.....	19
1.3. Історіографія дослідження адаптації законодавства України до норм ЄС та нормативно-правові передумови адаптації законодавства України до законодавства ЄС.....	28
Висновки до I розділу	36
РОЗДІЛ 2. ІНСТИТУЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ АДАПТАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО НОРМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	38
2.1. Принципи адаптації господарського законодавства України до норм ЄС...38	
2.2. Суб'єкти адаптації вітчизняного господарського законодавства до норм ЄС.....	46
2.3. Методи адаптації господарського законодавства до норм ЄС.....	56
Висновки до II розділу.....	72
РОЗДІЛ 3. АДАПТАЦІЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ПРОБЛЕМАТИКА ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ	74
3.1. Удосконалення механізмів державного управління адаптацією законодавства до надбань Спільноти	74
3.2. Проблема оновлення господарського законодавства в контексті угоди про асоціацію між Україною та ЄС.....	88
Висновки до III розділу	97
ВИСНОВКИ	99
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	104

ВСТУП

Актуальність дослідницької теми. Україна оголосила європейський вибір починаючи з початку його незалежності, і відповідно процес Європейської інтеграції почався. Вхід держави в Європейському просторі визначає певні перетворення на законодавство цієї держави. Відповідно до умов для вступу до Євросоюзу, як визначається Копенгагенською Європейською Радою в червні 1993, Україні доведеться пристосувати законодавство до Євросоюзу правильно, якого немає обмежив законом ЄС, але включає загальні принципи, цінності і законну культуру.

Адаптація Українського законодавства – перша стадія довгого процесу апроксимації національної законної системи, у тому числі законна культура, доктрина і судові адміністративна практика, до системи закону Євросоюзу відповідно до критеріїв, сприяючих Євросоюзом відносно держав, які мають намір приєднатися до цього. Ґрунтовано точно на цьому розумінні, процес адаптації повинен містити в собі як управління створення, так і стандартне врегулювання і бути обов'язковим для усієї громадської влади і місцевих органів влади.

Незважаючи на факт, який процес адаптації Українського законодавства до законодавства ЄС почав в 1998, це немає ще закінчився. Українське законодавство багато-дисциплінарне, і тому, це вимагає багато зусиль систематизувати і пристосувати до релевантних норм і принципів. Слід зазначити, що в процесі адаптації України законодавства перетворює різні сфери життя.

Торгове право ніяке виключення. Воно коштує відмічання, що процес адаптації економічного законодавства складний непокорою з нормами Господарського Кодексу України, законів і правил, які регулюють сферу господарської діяльності. Позасумнівом, вирішуючи цю проблему займає час. На нашу думку, в цьому випадку, один повинен розглядати досвід країн-учасників ЄС, які успішно пристосували внутрішнє економічне законодавство до законодавства Євросоюзу.

Слід зазначити, що багато учених і практикуючих адвокатів вивчають адаптацію законодавства до законодавства Євросоюзу – ряд вивчень на розголошуванні концепту "адаптації" і його особливостей. Проте, в поточних умовах, процес адаптації економічного законодавства не розслідується у відповідному рівні, як в теоретичному рівні, так і на практиці, як є проблеми обговорення відносно цього випуску.

Наукову і теоретичну основу для роботи майстра зробили учені від внутрішніх і іноземних експертів в економічному законі і інших законних науках, що відгалужуються, зокрема: Р. М. Бірюков, М. В. Бураненський, Д. М. Величко, О. К. Вишняков, А. В. Замрига, Ю. В. Ковбасюк, П. С. Лютіков, П. Я. Мінка, О. В. Прилипчук, О. С. Проневич, М. О. Рескалей, К. М. Рудой, К. О. Стадник, Ю. З. Торохтій, І. В. Яковюк, та інші.

Отже, недостатній розвиток на теоретичному рівні, наявність практичних юридичних питань, а також необхідність комплексного вивчення адаптації економічного законодавства до законодавства ЄС визначають актуальність теми магістерської роботи.

Метою та завданнями магістерського дослідження є обґрунтування та обґрунтування основних теоретичних основ адаптації економічного законодавства на основі всебічного та багатостороннього аналізу сутності та змісту адаптації економічного законодавства до законодавства ЄС, його пов'язані концепції та методи, зарубіжний досвід, проблеми та перспективи модернізації законодавства. *acquis communautaire*.

Реалізація цієї мети передбачає вирішення наступних завдань:

- визначити сутність поняття "адаптація законодавства" відповідно до чинного законодавства України;
- розрізняти термін "адаптація закону" та сусідні з ним поняття;
- вивчити економічне законодавство як об'єкт адаптації законодавства до *acquis communautaire*, а також визначити його основні сфери;
- сформулювати механізм адаптації національного законодавства до законодавства ЄС;

- намітити принципи адаптації економічного законодавства;
- вивчити інституційний механізм адаптації законодавства, а також сформулювати заходи щодо його вдосконалення;
- визначити систему методів адаптації економічного законодавства;
- розрізняти напрями адаптації законодавства України щодо економіко-торговельної діяльності;
- сформулювати ряд проблем щодо модернізації економічного законодавства, що виникають у процесі адаптації законодавства.

Об'єктом дослідження є адаптація національного законодавства до законодавства Європейського Союзу.

Предметом дослідження є адаптація економічного законодавства України до *acquis communautaire*.

Методи дослідження вибираються на основі цілей і завдань дослідження. Методологічною основою стали філософські, загальнонаукові та спеціально-наукові методи, а саме: діалектичний, історико-правовий, спеціально-правовий, порівняльно-правовий, а також метод інтерпретації.

Зокрема, за допомогою діалектичного методу дослідження соціальних явищ та процесів було проведено аналіз сутності поняття "адаптація закону", делімітації пов'язаних концепцій для даного терміну.

За допомогою історико-правової методології, історіографії та правового та нормативного забезпечення процесу адаптації законодавства були розглянуті.

Використовуючи спеціальний правовий метод, досліджено сутність адаптації економічного законодавства, визначено сутність та зміст методів адаптації економічного законодавства. Цей метод можна вважати основним у аналізі законодавчих положень та норм, що регулюють процес адаптації національного законодавства до *acquis communautaire*.

Порівняльно-правовий метод використовувався при дослідженні адаптації торгового законодавства Німеччини до законодавства Європейського

Союзу та співставлення законодавства Німеччини у сфері господарювання з господарським законодавством України.

Методом тлумачення з'ясовано зміст нормативно-правових актів, які регулюють здійснення адаптації вітчизняної законодавчої бази до *acquis communautaire*, а також зміст нормативно-правових актів, які регулюють вступ України до Європейського Союзу. Крім того, досліджено зміст норм Господарського кодексу України.

Наукова новизна отриманих результатів. Магістерська робота являє собою перше багатостороннє, системне дослідження адаптації господарського законодавства до законодавства Європейського Союзу, в якому розглядається історіографія адаптації законодавства України до *acquis communautaire*, досліджені методи адаптації законодавства, висвітлено проблеми адаптації господарського законодавства до законодавства ЄС, крім цього, розглядається зарубіжний досвід адаптації законодавства на прикладі Торговельного законодавства Німеччини.

Найбільшою мірою наукова новизна відображається в таких теоретичних положеннях, практичних висновках і пропозиціях, що висувуються на захист:

- визначено сутність поняття «адаптація законодавства» відповідно до чинного законодавства України;
- виокремлений термін «адаптація законодавства» з-поміж суміжних з ними понять;
- досліджено господарське законодавство як об'єкт адаптації законодавства до *acquis communautaire*, а також виділені її основні напрями;
- сформований механізм адаптації вітчизняної законодавства до законодавства ЄС;
- виділено коло принципів адаптації господарського законодавства;
- досліджено інституційний механізм адаптації законодавства, а також заходи щодо її вдосконалення;
- визначена система методів адаптації економічного законодавства;

- виділено напрямки адаптації українського законодавства з питань ділової торгівлі;
- формування питання модернізації економічного законодавства, яке виникає в процесі адаптації законодавства.

Практична цінність дослідження. Результати магістерського дослідження обумовлені його актуальністю, новизною та висновками. Його значення є таким:

- в галузі досліджень матеріали магістерської роботи можуть бути використані як основа для подальшого розвитку проблем адаптації вітчизняного законодавства до законодавства ЄС у сфері управління;
- у законотворчій діяльності висновки та пропозиції, викладені в роботі, можуть застосовуватися для адаптації існуючих та розробки нового економічного законодавства;
- У навчальному процесі результати дослідження можуть бути використані при підготовці підручників та навчальних посібників з економічного права, в процесі викладання курсу економічного права, в дослідницькій роботі студентів та аспірантів.

Структура магістерської роботи. Магістерська робота складається з громадської участі, трьох розділів, які об'єднують вісім відділів, висновки, список використовуваної літератури та додаток. Загальний обсяг магістерської роботи складає 118 сторінок, у тому числі список використаних джерел, що містять 89 назв.

РОЗДІЛ 1.

АДАПТАЦІЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО НОРМ ЄС: ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

1.1. Адаптація законодавства і її співвідношення із суміжними поняттями

Євроінтеграція є одним з ключових елементів національної ідеї України з часів незалежності. Безумовно, правовою основою цього питання є підписання та ратифікація Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та Європейським Союзом. Ця Угода була підписана 16 червня 1994 року. Варто зазначити, що головним елементом європейської інтеграції є адаптація національного законодавства до норм ЄС. Проте цей процес не перший рік, і пов'язані з ним інші проблемні проблеми. Одним з них є розуміння сутності поняття "адаптація", а також відокремлення цього слова від інших дотичних до нього. Таким чином, в нинішній ситуації важливо розглянути питання адаптації українського законодавства до норм і принципів Європейського Союзу. Крім того, необхідно розрізняти сусідні поняття та вивчити їх відмінні риси від терміну "адаптація". Варто зазначити, що не менш увагу слід приділяти сферам законодавства, які повинні бути адаптовані до норм ЄС.

Ми вважаємо, що першим пріоритетом є вивчення сутності поняття "адаптація законодавства" як процесу зміни та вдосконалення законодавчих актів, відокремлення цього поняття від інших родичів з точки зору змісту та сутності тощо.

Відповідно до Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, адаптація законодавства є процесом приведення законів України та інших правових актів у відповідність до *acquis communautaire* [1].

Слід зазначити, що ця програма також визначає поняття "*acquis communautaire*". Таким чином, *acquis communautaire* (*acquis*) є правовою

системою Європейського Союзу, включаючи, але не обмежуючись цим, акти Європейського Союзу, прийняті в рамках Європейського Співтовариства, Спільної зовнішньої та безпекової політики та юрисдикції та співробітництва Закон [1].

Законодавча влада розглядає поняття "адаптація законодавства" як процесу, тобто як рух до чогось більш досконалого. Безумовно, наша держава прагне вдосконалити своє законодавство у відповідності до найкращих стандартів покращення рівня життя суспільства, оскільки людина має найбільшу цінність згідно з нормами Конституції України.

На нашу думку, концепцію "законодавчого наближення" слід розглянути більш докладно. Отже, це питання було досліджено різними вченими та юристами.

Тарасов О.В. виходячи з етимології слова "адаптація" (лат. адапто - адаптація) як процесу адаптації до змін умов навколишнього середовища, цілком прийнятно поширювати цей термін з процесом адаптації національного законодавства України до вимог законодавства та *acquis* ЄС [2, 31].

Ми згодні з цією думкою, оскільки етимологічна сутність даного терміну визначає її як процес, який не суперечить нормам Національної програми адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу.

Слісарчук Ю.Я. зазначає, що адаптація (латинська *adapto - adaptive*) є процес адаптації до змін умов; в міжнародному праві адаптація - це процес приведення національного законодавства до норм і стандартів міжнародного права шляхом вдосконалення національного законодавства (внесення змін та доповнень, прийняття нових правових актів), укладення чи приєднання до міжнародних договорів [3, 353].

Ми вважаємо, що це визначення не менш уважне, оскільки автор враховує норми міжнародного права. Однак виникає питання про те, які норми та стандарти та міжнародні акти України потребують адаптації.

Відповідно до норм Національної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, набір норм та стандартів,

міжнародні акти, до яких Україна повинна адаптуватися, є джерелами *acquis communautaire*, визначення яких було зазначено вище. Тому джерела *acquis communautaire* включають наступне:

- Основне законодавство, яке включає: Договір про заснування Європейського Економічного Співтовариства 1957 р. (З 1993 р. - Договір про заснування Європейського Співтовариства), Договір про заснування Європейського Співтовариства з атомної енергії (1957 р.) (Далі - договори про заснування) із змінами, внесеними згідно з Маастрихтським договором (Договір про заснування Європейського Союзу 1992 р., Амстердамський договір 1997 р. та Ніццький договір 2001 р., а також Акт вступу;

- Договір про Європейський Союз 1992 року з поправками, внесеними згідно з Амстердамським договором 1997 року та Ніццьким договором 2001 року, а також угоди про приєднання;

- Угода про злиття 1965 року; Діє на приєднання нових держав-членів;

- вторинне законодавство: директива; правила; рішення; рекомендація або висновок; джерело права у формі міжнародної угоди; загальний принцип права Європейського Співтовариства; рішення Європейського суду; загальна стратегія зовнішньої політики та політики безпеки, як визначено в статті 13 Договору про Європейський Союз; спільні дії в рамках спільної зовнішньої та безпекової політики; спільна позиція у сфері спільної зовнішньої та безпекової політики; рамкове рішення щодо гармонізації законодавства в контексті положень Договору про Європейський Союз щодо співробітництва між правоохоронними та судовими органами у кримінальних справах (стаття 34 Договору про Європейський Союз), спільної позиції в контексті положень Договору про Європейський Союз про співробітництво між правоохоронними та судовими органами у кримінальних справах (стаття 34 Договору про Європейський Союз, рішення у контексті положень Договору про Європейський Союз щодо співробітництва правоохоронних та судових органів в Крі (стаття 34 Договору про Європейський Союз, загальна позиція чи принцип у сфері спільної зовнішньої та безпекової політики).

- Офіційні видання Європейського Союзу: Офіційний вісник Європейських Співтовариств (Офіційний вісник Європейських Співтовариств); Звіти Європейського суду [1].

Як ви бачите, цей список є вичерпним, він охоплює майже всі сфери життя штату. Безумовно, Україна не є першим роком вдосконалення законодавства з вищезгаданих джерел і має певні результати, про що свідчать реформи, які здійснюються.

Варто зазначити, що метою адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу є досягнення відповідності правової системи України *acquis communautaire*, беручи до уваги критерії, запропоновані Європейським Союзом (ЄС) держави, які мають намір ввести його [1].

Україна - молода та перспективна держава, і приєднання України до Європейського Союзу, звичайно, є можливістю реалізувати свій потенціал на міжнародній арені. Проте, хоча в останні роки держава здійснила процес адаптації національного законодавства до законодавства ЄС, існує необхідність чітко відрізнити поняття "адаптація" від відповідних концепцій.

Текст Угоди про асоціацію України з ЄС містить такі терміни та вирази: "Адаптація" (преамбула, стаття 1, параграф 2, п / д d); Ст. 53, п. 1; Ст. 58, пункт 2, с / п. а) і т. д.), "підхід" (пункт 1 статті 59, с / р. с); Ст. 64 ст. 1; Ст. 66, пункти 4 і 11; Ст. 67, пункт 2; Ст. 70, пункт 3; Ст. 84 і т. Д.), "Зближення" (стаття 56, стаття 352, стаття 403, стаття 405), "згода" (пункт 3 статті 57), "досягнення відповідності" (ст.56 п. 1), "приведення законодавство у відповідності" (пункт 5 статті 56), "запровадження відповідних міжнародних стандартів на національному рівні" (пункт 1 статті 387, р / рb), "реалізація" (преамбула статті 8, стаття 11, пункти 1 і 2, с / а.); Ст. 12; Ст. 16, п. 2, п / п. ii) ст. 20 і т. Д.), "Реалізація" (пункт 14 статті 44), "виконання" (преамбула, стаття 19, пункт 1, стаття 24, пункт 3, стаття 67, абзац 1, 76, п. 1, п / п та); Ст. 80; Ст. 83 та ін.), "Заявка" (пункт 1 статті 300), "гармонізація" (пункт 3 статті 347, стаття 405) та ін [2, с.30-31].

Ми вважаємо, що вище вказані терміни взаємодоповнюють один одного. До прикладу такі поняття як «наближення», «зближення», «узгодження», «досягнення відповідності», «приведення законодавства у відповідність», «впровадження на національному рівні відповідних міжнародних стандартів». Якщо проаналізувати, то всі вище вказані терміни мають одне й те саме значення - процес вдосконалення законодавства. Відповідно до цього, їх слід ототожнювати з поняттям «адаптація». Певною мірою, кожен з них характеризує процес адаптації законодавства.

Розглянемо термін «імплементация». Власне саме поняття імплементации полягає в фактичній реалізації державою міжнародних обов'язків на внутрішньодержавному рівні, здійснюваному шляхом трансформації міжнародно-правових норм у національних законах, тобто впровадження норм міжнародного права в національну правову систему України [3, 134].

А. С. Гавердовський поняття імплементации норм міжнародного права розглядає як цільспрямовану організаційно-правову діяльність держави, що здійснюється індивідуально, колективно чи в рамках міжнародних організацій з метою своєчасної, повної та всебічної реалізації, прийнятих її відповідно до міжнародних прав, зобов'язань. Вона, як правило, неможлива без додаткових засобів прагматичного характеру, що застосовуються суб'єктами міжнародного права на різних рівнях відносин держави. Процес імплементации міжнародного права, як відомо, ділиться на два взаємопов'язаних етапи: юридична та організаційно-оперативна, залежно від того, чи здійснюється імплементация в рамках спеціально створених міжнародних організацій, чи безпосередньо державами [4, 134].

Мій вважаємо, що вище, зазначені терміни, взаємодоповнюють один день. Чи прикладу такі поняття як «наближення», «зближення», «настання», «досягання відповідності», «виготовлення закону та відповідності», «впровадження на національну лінію окремих міжнародних стандартів». Якщо проаналізується, щоб все вищезазначені терміни можуть бути одними і тими, зонами - процесами удосконалення закону. Відповідно роби це, як ковшнув

ототожнювати з понятим "адаптацією". Певна мірою, кожен з багатьох характерних процесів адаптації закону.

Розумний термін «реалізація». Власне ж поняття реалізації політичних та фактичних реалізацій державних міждержавних обов'язків на внутрішньодержавному рівні, встановлення шляхом трансформації міжнаціонально-правових норм у національних законах, для запровадження норм міждержавної право у національній правовій системі України [3, 134].

Вона, як практично, неможливо без додаткових засобів правівного характеру, що часто вимагає суб'єктами міжнаціонального права на ризикових рішень стосовів держови. Процеси впровадження, міждержавні права, як навмання, підлягають на два дні взаємозв'язку з стадіями: правову та організацію-оперативну, залічно від дії, що передбачає здійснення у рамках спеціалізованих системних міждержавних організацій, без належних державних зобов'язань [4, 134].

Ми вважаємо, що наведені вище терміни доповнюють один одного. Наприклад, такі поняття як "наближення", "конвергенція", "координація", "досягнення відповідності", "приведення законодавства у відповідність", "реалізація відповідних міжнародних стандартів на національному рівні". Якщо проаналізувати, то всі вищевикладені терміни мають однакове значення - процес вдосконалення закону. Відповідно, їх слід ототожнювати з терміном "адаптація". У певній мірі кожен з них характеризує процес адаптації законодавства.

Розглянемо термін "реалізація". Власне, сама концепція реалізації полягає в фактичній реалізації державою міжнародних обов'язків на внутрішньому рівні, здійснюваних шляхом перетворення міжнародних правових норм у національні закони, тобто виконання норм міжнародного права в національному правовому полі України [3, 134].

Поняття Гавердовського про здійснення норм міжнародного права розглядає, як навмисна організаційно-правова діяльність держави здійснюється індивідуально, колективно чи в рамках міжнародних організацій з метою

своєчасного, повного та всебічного здійснення її, прийнятої відповідно до міжнародного права, зобов'язання і'зан Як правило, це неможливо без додаткових засобів закону природи, які використовуються суб'єктами міжнародного права на різних рівнях державних відносин. Відомо, що процес впровадження міжнародного права підрозділяється на два взаємопов'язаних стадії: правовий та організаційно-операційний, в залежності від того, чи здійснюється імплементація в рамках спеціально створених міжнародних організацій або безпосередньо держав [4, 134].

Р. А. Мюллерссон інтерпретує реалізацію (реалізацію, реалізацію) як поняття більш широко, ніж національно-правове здійснення міжнародного права: це прийняття норм національного законодавства, необхідних для виконання міжнародно-правових зобов'язань. Міжнародна практика показує, що іноді, видавши необхідні правила для імплементації національного законодавства, вона не тільки не виконує свої зобов'язання за міжнародними договорами, але також порушує норми свого національного законодавства, прийнятих для виконання такої угоди.

Слід зазначити, що реалізація не лише у законотворчій діяльності держави-учасника до того чи іншого міжнародного договору, що стосується відтворення міжнародного права в національному законодавстві, але також передбачає широкий спектр організаційних заходів, спрямованих на пряму імплементацію міжнародно-правових норм.

Відповідно, реалізацію можна сказати лише тоді, коли держава не лише видає відповідні законодавчі акти (вводить чи скасовує існуючі) для здійснення норм міжнародного права, але й їх реалізує [4, 134].

Наступним суміжним терміном адаптації є "гармонізація". Слід зазначити, що термін "гармонізація" не використовується в УПС. Одночасно, якщо ви звертаєтесь до установчих угод ЄС, вони активно використовують термін "гармонізація" (частина 5 статті 2, частина 2 статті 19, частина четверта статті 79, частина 2 статті 83, стаття 84 , ст.113 Договір про функціонування ЄС). Аналіз змісту установчих угод ЄС дозволяє зробити висновок, що термін

"гармонізація" описує процес приведення законодавства у відповідність із законодавством ЄС, яке відбувається в рамках законодавства Європейського Союзу та є обов'язковим законодавством. Лише держави-члени. У свою чергу, адаптація також характеризує процес приведення законодавства у відповідність із законодавством ЄС, але воно відбувається поза межами Європейського Союзу та застосовується до третіх країн у зв'язку з імплементацією своєї зовнішньої політики щодо європейської інтеграції. У нормативно-правових актах України законодавець також віддає перевагу терміну "адаптація" при визначенні процесу адаптації вітчизняного законодавства до законодавства ЄС [5, с.34].

Відмінність між юридичною природою обов'язку гармонізувати національне законодавство держави-члена з законодавством ЄС відповідно до установчих договорів Союзу та міжнародно-правовим зобов'язанням третіх країн щодо адаптації національного законодавства можна простежити в подія їх порушення. Таким чином, за відсутності гармонізації законодавства держави-члена з відповідними положеннями законодавства ЄС, зокрема у формі директив, держава-член може бути притягнута до відповідальності шляхом накладання на нього фіскальних штрафів у вигляді штрафу та / або штраф. Як крайній захід передбачається призупинення певних прав відповідної держави-члена, включаючи право голосу представника свого уряду в Раді ЄС, з урахуванням вимог статті 7 Договору ЄС. У випадку самостійної адаптації країни-кандидата до вступу до ЄС свого національного законодавства, вона не підлягає жодному штрафу з боку Союзу. Однак ця обставина може мати політичні наслідки, оскільки ЄС може переглянути перспективи членства в такій державі у своєму складі [5, с. 34-35].

Ми вважаємо, що цей підхід є правильним, оскільки якщо держава є членом Європейського Союзу і зобов'язана відповідати всім нормам законодавства ЄС, вона не може уникнути їхнього застосування. В іншому випадку це порушує законодавство ЄС, яке має відповідати за це. Що стосується третіх країн, які перебувають лише в процесі інтеграції з ЄС, хоча

вони зобов'язані адаптувати своє національне законодавство до законодавства ЄС, вони не є членами Європейського Союзу, і тому не можуть бути притягнуті до відповідальності, але ЄС має право відмовитися від членства в державі, яка не дотримується всіх міжнародних зобов'язань, які були накладені на неї.

Слід розуміти, що масштаби гармонізації законодавства країн-членів ЄС та обсяг законодавства третіх країн значно відрізняються. Тобто обсяг адаптованого законодавства визначається взаємною згодою напрямів співробітництва залежно від рівня співпраці сторін і особливостей правового статусу третьої держави на основі відповідних міжнародних угод .

При здійсненні адаптації всі асоційовані держави мають справу з тими самими актами ЄС. Проте на практиці існує вибіркового підхід, згідно з яким для індивідуальних асоційованих країн залежно від цілей та напрямків співпраці, зазначених у договорі, *acquis communautaire* ЄС спеціально виділяє ті дії, які повинні бути виконані сторонами для виконання своїх зобов'язань [5, стор. 39].

Адаптація законодавства країн, які прагнуть отримати членство в ЄС, для яких Союз формально не оцінив готовність інтегруватися до ЄС, є більш обмеженим, оскільки стосується значно меншої кількості актів Союзу та охоплює лише чітко визначені партнерські угоди та співробітництво у сфері співпраці [5, с.39].

Отже, адаптація - це процес адаптації до змін умов; в адаптації міжнародного права це процес приведення національного законодавства до норм і стандартів міжнародного права шляхом вдосконалення національного законодавства, укладання чи приєднання до міжнародних договорів. Адаптація національного законодавства до *acquis communautaire* ЄС - це не перший рік. Правовою основою цього процесу є Національна програма адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. У процесі вдосконалення законодавства важливе місце займають поняття та їх визначення. Відповідно, ми визначили "реалізацію" та "гармонізацію" як сусідні поняття для поняття "адаптація".

Реалізація - це прийняття національного законодавства, необхідного для виконання міжнародно-правових зобов'язань. Виходячи з цього визначення, слід зробити висновок, що адаптація - це більш широке поняття, яке включає термін "реалізація", оскільки адаптація має на меті не лише прийняття нових національних норм права, а й змін, скасування цих правил яка існувала до того, як держава розпочала процес інтеграції.

Інша пов'язана концепція - це "гармонізація", яка характеризує процес приведення законодавства у відповідність із законодавством ЄС, яке відбувається в рамках законодавства Європейського Союзу та є обов'язковим законодавством лише держав-членів. Взагалі, гармонізація та адаптація, за їх сутністю, є однаковими поняттями, однак між ними існує одна різниця: гармонізація законодавства є обов'язком держав-членів Європейського Союзу, для яких невиконання передбачає відповідальність. Що стосується адаптації законодавства, то відповідальність за невиконання не передбачається третіми країнами, які мають намір стати країною-членом ЄС.

1.2. Господарське законодавство як об'єкт адаптації до норм ЄС.

Одним з головних напрямків модернізації економічного законодавства в контексті міжнародної інтеграції України є адаптація до законодавства ЄС. Інтеграційні процеси впливають як на розвиток економічного законодавства зарубіжних країн, так і на формування специфіки їх внутрішніх економічних відносин.

Фактично сьогодні економічне законодавство України дуже складно назвати досконалим. Не вперше постає питання про доцільність застосування Господарського кодексу як єдиного, кодифікованого правового акту. Проблеми також є застарілим підходом до визначення основних правових явищ та великої кількості суперечливих нормативно-правових актів [6].

Ці чинники поряд з національними особливостями економічного та правового регулювання економіки повинні сприяти розвитку концептуальних

основ модернізації. На цьому шляху прийнятий 18 березня 2004 року Закон України "Про Національну програму адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу". Указом Президента України від 21 серпня 2004 р. окремі питання організації виконання цього Закону. Інші нормативно-правові акти, прийняті щодо цього Закону [7], не були скасовані. Відповідно до всіх цих нормативних актів з метою підвищення ефективності регулювання економічних відносин та забезпечення національної економічної безпеки необхідно модернізувати економічні та правові державні та приватні засоби такого регулювання. З огляду на це, недоцільно розглянути цю проблему лише як необхідність вдосконалення законодавства, яке безпосередньо стосується лише певного виду економічної діяльності. Серед усіх країн найбільш авторитетним прикладом регулювання економічних відносин може бути Німеччина [8].

Комерційне законодавство на всіх етапах його розвитку вимагало особливо глибокого наукового обґрунтування відповідно до міжнародних стандартів. Той факт, що ця галузь права та законодавства з'явилася пізніше в багатьох інших юридичних галузях, і тому їй довелося буквально бити своє місце в юнацькому віці, який пробув багато століть. Угода про асоціацію між Україною та ЄС має величезне міжнародне значення для всіх країн світу, і особливо для України, яка дуже потребує допомоги в аспекті законодавчого визначення окремих економічних проблем, належного функціонування економічної сфери для задоволення потреби всього населення, оскільки в більшою мірою від економічних відносин залежить добробут суспільства [9]. Саме ця Угода і відновлює довіру до міжнародного бізнесу до України, оскільки країна вперше за всі роки чітко визначила свою приналежність до європейського простору і в перспективі забезпечує стабільність у відносинах України зі світом і з Європою зокрема. Економічні перетворення останнього десятиліття призвели до необхідності якісної реформи національного законодавства у сфері економічної діяльності. Перед сучасним законодавцем завдання полягало в тому, щоб адекватно нормалізувати досить складну

систему економічних відносин з метою встановлення соціально-економічного порядку в економічній системі України та забезпечити реалізацію інтересів як безпосередніх учасників економічних відносин, так і громадських інтересів спираючись на загальні соціальні потреби. Для формування продуктивної економіки в країні з іншою формою власності необхідні сучасні правові засоби, прогресивні методи та форми регулювання, реалізація та реформування економічних процесів. З цією метою діє економічне законодавство, яке складається з великого кола взаємопов'язаних нормативно-правових актів різної юридичної сили, що регулює економічні відносини. Актуальність процесів внутрішньої адаптації підтверджується результатами вивчення економічних процесів в контексті міжнародної інтеграції України. Це пов'язано з тим, що адаптація національного законодавства до світових стандартів, зокрема вимог Європейського Союзу та Світової організації торгівлі, значно полегшена, коли внутрішнє законодавство країн-кандидатів та фактичні члени таких міжнародних організацій вже досяг певної ступеня систематизації та узгодженості [10]. Нагальною потребою є зміцнення ключової ролі Цивільного кодексу України у всіх сферах правового регулювання економічних відносин. Необхідно враховувати той факт, що кодифікація загальних положень правового регулювання економічних відносин відбувалася на основі ряду безкодифікованих актів. Продовження подальших процесів кодифікації можливе лише з урахуванням змін основних правових актів, що підкреслює необхідність модернізації законодавства. Прийняття Господарського кодексу України заклало основи правового регулювання договірних відносин на новому системному рівні та ініціювало новий етап наукових досліджень у галузі комерційного права, спрямованих на модернізацію законодавства як у цій, так і в інших областях. Тим не менше, ні його схвалення, ні сама кодифікація, ні процес вдосконалення законодавства не завершені [11]. Формування національного економічного законодавства в Україні пов'язане з труднощами, викликаними, насамперед, економічними та соціально-політичними чинниками. А саме, прийняття законодавчих актів відбувається в умовах існування старого

загальносоюзного законодавства, яке розвивалося в період панування державної власності як основи економічної системи, планування політики та принципу демократичного централізму в Росії управління економікою. Протиріччя нового законодавства зі старими не тільки не перешкоджають створенню правопорядку в економічних відносинах, але іноді також безпосередньо спричиняють правопорушення та зловживання з боку суб'єктів господарювання. Крім того, відсутність чіткої та однозначної концепції побудови ринкової економіки в Україні іноді ставить законодавцю в складне становище при розробці та прийнятті законопроектів, що спричиняє невизначеність і очікування щодо природних змін. Тому пріоритетним завданням подальшої кодифікації економічного законодавства було оновлення та доповнення положень Цивільного кодексу України як основного акта економічного законодавства [12]. Крім того, аналіз досвіду впровадження законодавства про господарську діяльність, придбаний після введення Цивільного кодексу, вказує на необхідність вирішення таких питань, як: узгодження кодифікованих та не кодованих норм; подолання множинності дій; вибір такої форми покращення змісту та форми економічного законодавства, який найбільш підходить для ефективного процесу адаптації економічного законодавства до світових та європейських стандартів [9].

На теоретичному рівні європейська інтеграція розглядається у двох аспектах. По-перше, це етапи та процеси формування ЄС як міждержавної організації. По-друге, це етапи розвитку та створення в рамках інститутів ЄС для забезпечення економічного добробуту країн-учасниць та третіх країн [13]. Отже, в щорічному посланні Президента України до Верховної Ради України було встановлено, що інтеграція в європейський політичний, економічний та гуманітарний простір є стратегічною орієнтацією та чинником розвитку держави. Європейська інтеграція передбачає інтеграцію політичних (наслідок і форми прояву інтернаціоналізації всього суспільного життя - однієї з провідних тенденцій розвитку світової цивілізації, прискореного науково-технічним прогресом, покращення економічного обміну, усвідомлення необхідності

спільно вирішувати глобальні проблеми сучасності та ін), правовий (реформування національного законодавства та запровадження норм і практики міжнародного права) та економічних [14]. Найважливішим аспектом для України є економічна інтеграція як процес конвергенції та взаємної адаптації окремих національних економік, що проявляється як у розширенні та поглибленні промислових та технологічних зв'язків, спільному використанню ресурсів, об'єднанні капіталу, так і в взаємне створення сприятливих умов для реалізації економічної діяльності, а також передбачає створення глибокої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі, яка має певні риси спільного ринку.

Основною сферою модернізації є система економічного законодавства, яка повинна здійснюватися за такими напрямками: адаптація національного законодавства до європейського; стимуляція інтеграційних процесів; вдосконалення державного контролю; поліпшення якості продукції; розробка технічних та технологічних систем; широке впровадження інноваційних технологій; чесний торг; стимулювання конкуренції та інші [15].

На теоретичному рівні виділяються наступні чотири етапи економічної інтеграції:

1. Зона вільної торгівлі (скасування митних зборів, квот та інших обмежень на торгівлю між державами-учасниками при збереженні їх автономії у митній та торговій політиці щодо третіх країн).

2. Митний союз (запровадження спільних зовнішніх тарифів та перехід до єдиної торгової політики для третіх країн).

3. Єдиний внутрішній (єдиний) ринок (ліквідація бар'єрів між державами у взаємній торгівлі для передачі праці та капіталу).

4. Економічний та валютний союз (єдиний внутрішній ринок та гармонізація та координація економічної політики держав-учасниць на основі спільного прийняття рішень та контроль за їх виконанням, заміна національних валют єдиною, єдиною валютою та грошово-кредитною політикою) [16].

Дослідники Інституту економічних та правових досліджень Національної академії наук України розробили проект "Концепції модернізації економічного

законодавства на базі Господарського кодексу України", в якому містяться мета, завдання, рішення та основні напрями подальшої кодифікації економічного законодавства на підставі Цивільного кодексу України [17].

Існують також пропозиції щодо прийняття так званого Господарського кодексу або Процесуального кодексу конкурсу, а також пропозицій щодо прийняття Інвестиційного кодексу, Інноваційного кодексу тощо.

Існує ряд невідповідностей та суперечностей між ЦК та Цивільним кодексом України. Прикладами можуть бути:

- норми, що встановлюють способи захисту громадянських прав та інтересів (частина 2 статті 16 Цивільного кодексу України) та норми щодо захисту прав суб'єктів господарювання та споживачів (частина друга статті 20 Цивільного кодексу України) ;

- норми, що встановлюють порядок припинення діяльності юридичної особи (статті 104, 105, 106, 107, 108 Цивільного кодексу України) та припинення діяльності суб'єкта господарювання (стаття 59 Цивільного кодексу України); тощо [9, с.4].

Цивільний кодекс України потребує не лише змістовних, але і структурних змін. Наприклад, глава 21 "Ціноутворення та ціноутворення в галузі управління" навряд чи буде в розділі IV "Економічні зобов'язання", а глава 28 "Відповідальність суб'єктів господарювання за порушення антимонопольного та конкурентного законодавства" - у розділі V "Відповідальність за порушення в галузі управління" та ін [18].

З виділенням корпоративних спорів до юрисдикції господарських судів та прийняттям Закону України "Про акціонерні товариства", необхідність більш детального правового регулювання порядку розгляду та вирішення корпоративних суперечок, особливості яких недостатньо враховані в чинному українському Цивільному кодексі України, стали відчутними. Концепція корпоративних спорів повинна бути більш чітко визначена, і оскільки вона впливає з категорії корпоративних прав та корпоративних відносин, ці

категорії матеріальних (економічних) законів також потребують більш досконалого формулювання [19].

З огляду на глобальні зміни клімату, розвиток та законодавча консолідація таких принципів управління, які забезпечать не лише кількісний ріст виробництва, але й його орієнтацію на охорону навколишнього середовища, що відповідає Угоді про асоціацію між Україною та ЄС, має життєво важливе значення. Можна підсумувати сказане вище: глобальна фінансово-економічна криза ясно продемонструвала повну відсутність готовності вітчизняної економіки протистояти кризовим явищам у світовій економічній системі. І одним із найскладніших аспектів цієї точки зору є управління сферою управління та, відповідно, зростання ролі державного управління, з одного боку, і майже неможливість адаптації до нових реалій вільного ринку через природне нестримне прагнення його учасників - підприємців - отримувати прибуток, з іншого. Саме тому необхідно вдосконалити законодавство, заповнити його прогалини та пристосувати законодавчі норми в наш час до нових потреб суспільства [20].

Прикладом позитивного розвитку процесу кодифікації є Німеччина, яка, як і Австрія, займає лідируюче місце в Європі з точки зору розвитку теорії економічного права. У цих країнах економічному законодавству приділяється серйозна увага, тому неможливо вжити заходів щодо модернізації українського законодавства без ретельного вивчення теорії економічного права в Німеччині. Практичний досвід України щодо адаптації німецького економічного законодавства до законодавства ЄС також є безцінним для України. Зрештою, на практиці в ЄС процеси адаптації національного законодавства держав-членів Співтовариства здійснюються безперервно. Прикладами є директиви Ради Європейського Союзу, які безпосередньо регулюють окремі питання адаптації законодавства країн-членів ЄС. Спеціальне законодавство про регулювання економічних відносин сформувалося в Німеччині в дев'ятнадцятому столітті. У Німеччині, крім Цивільного кодексу (Zivilgesetzbuch) в 1896 році, Handelsgesetzbuch (1897) вступає в силу. У цьому акті зміни відбулися як з

точки зору вмісту, так і структури. Однак глобальна модернізація торгівлі була проведена в 1998-2001 роках. Відповідно до Закону 1998 року "Про реформу законодавства про торгівлю Німеччини", Комерційна угода вніс зміни до положень про визначення концептуального апарату, а також тих статей, що стосуються правового регулювання її основних установ. Однією з причин модернізації цього кодифікованого акта є широке міжнародне об'єднання норм торгового законодавства, прийняття низки Директив ЄС та міжнародних конвенцій, що в кінцевому підсумку призвело до радикального перегляду норм національного законодавства [21]

Європейський Союз прагне систематизувати економічне законодавство. З цією метою було випущено "Господарський кодекс ЄС", який кодифікував найважливіші правові акти. Українським законодавцям потрібно приділяти більше уваги цьому кодексу, що допоможе наблизити стандарти ЄС до стандартів економічних відносин в Україні.

Позитивним кроком до європейської інтеграції є проект Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, затверджений Кабінетом Міністрів України 18 вересня 2013 р. Цей документ складається з семи розділів та 486 статей, деякі з яких присвячені діяльності засобів масової інформації, захист персональних даних, захист інтелектуальної власності тощо. Відповідно до проекту Угоди цілями Асоціації є: сприяння поступовому зближенню сторін; поглиблення участі України у політиці, програмах та агентствах ЄС; введення умов для посилення економічних та торговельних відносин, що призведе до поступової інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС, в тому числі шляхом створення глибокої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі, посилення співпраці в галузі безпеки в для забезпечення верховенства права та поваги прав людини та основних свобод [10].

Для України євроінтеграція - це спосіб модернізації вітчизняних підприємств, залучення іноземних інвестицій та нових технологій, підвищення конкурентоспроможності української продукції, отримання фінансових ресурсів для економічного розвитку, підвищення якості життя громадян,

вдосконалення системи охорони здоров'я, зміцнення правління права та ін. Угода про асоціацію між Україною та ЄС є шансом модернізувати національну економіку. Однією з пріоритетних завдань України є створення сприятливого середовища для ринкової економіки. Принципи ринкової економіки є основоположними для розвитку та функціонування підприємництва, що, у свою чергу, є ключем до перспективної та стабільної держави. Комерційний кодекс України є основою економічного законодавства і, таким чином, забезпечує основу для систематичного вдосконалення цієї галузі законодавства. Проте нерідко існує багато труднощів при реалізації норм цього кодифікованого акту, оскільки одночасне прийняття та набуття чинності Економічним та Цивільним кодексами України спричиняло проблеми конфлікту між їх положеннями. Необхідно згадати ще ряд інших, не менш важливих проблем, характерних для економічного законодавства: значне розгалуження та наявність великої кількості нормативних актів, існування в господарському законодавстві великої кількості нормативних актів з обмеженим обсягом, недосконалість процедурних законів, наявність застарілих положень в економічному законодавстві та інші. Одним із напрямків модернізації економічного законодавства в контексті міжнародної інтеграції України є його адаптація до законодавства Європейського Союзу. Є всі підстави стверджувати, що модернізація економіко-правового регулювання економічних відносин в Україні повинна здійснюватися з урахуванням досвіду провідних європейських країн, зокрема Німеччини. Оновлення економічного законодавства повинно здійснюватися не шляхом збільшення та розповсюдження його норм, що не дозволить ефективно реалізовувати економічну політику, а в напрямку її кодифікації, що включає, зокрема, зменшення кількості загальних норм у це і одночасне доповнення до правил прямої дії та доповнень до конкретних законів. Таким чином, підводячи підсумок вищезгаданого, можна стверджувати, що на сьогоднішній день існує досить широке коло проблем економічного законодавства, які потребують детального розгляду та вирішення. Викладені шляхи вдосконалення законодавства та вирішення окремих питань

не є вичерпними, тому проблема вирішення питань модернізації залишається відкритою для широкого кола вчених. Результати цього дослідження є лише основою для формування рекомендацій щодо вдосконалення економічного законодавства. Ймовірно, що у разі ліквідації або мінімізації впливу досліджуваних негативних факторів економічна політика України стане більш ефективною.

1.3. Історіографія дослідження адаптації законодавства України до норм ЄС та нормативно-правові передумови адаптації законодавства України до законодавства ЄС

З моменту незалежності України головним напрямом своєї зовнішньої політики було курс на європейську інтеграцію. Пряма правова база широкомасштабних реформ на законодавчому рівні полягала у підписанні та вступу в силу Угоди про партнерство та співробітництво між Україною, Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами у 1994 році [22] (далі - УПС), яка в відповідно до ч. 1 ст. 9 Конституції України є частиною національного законодавства. Головне значення для розуміння природи відносин між Європейським Союзом та Україною стають положеннями ч. 1 ст. 51 УПС, в якому зазначається, що Сторони визнають важливу умову зміцнення економічних відносин між Україною та Співтовариством (Європейський Союз) з метою приведення чинного та майбутнього законодавства України у відповідність до законодавства Співтовариства. Таким чином, сторони дійшли висновку, що ефективність їх співпраці безпосередньо залежить від близькості законодавства України та ЄС.

Підтверджуючи серйозність своїх намірів щодо співпраці з Союзом, згідно з тією ж статтею УПС, Україна взяла на себе одностороннє зобов'язання вжити заходів для поступового приведення його законодавства у відповідність із законодавством ЄС. Водночас форми, методи та терміни [23] щодо приведення національного законодавства України у відповідність до

законодавства ЄС не були визначені в УПС, і тому право на вибір залишається для нашої країни з огляду на економічну, політичну та соціальну ситуацію.

Загалом положення УПС про адаптацію носили рамковий характер, і для їх здійснення було потрібно прийняття нормативно-правових актів, розробка необхідних інституційних механізмів та здійснення відповідних дій як внутрішньо у відносинах між сторонами та в законі та порядку України. Тому для реалізації зазначеної міжнародної угоди, в тому числі ст. 51 УПС та забезпечення реалізації стратегічного курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу, всебічне входження України до європейського політичного, економічного та правового простору та створення передумов для членства в Європейському Союзі в червні 11, 1998 р. Було затверджено Указом Президента України № 615/98 "Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу" [24] (далі - Стратегія). Одним із основних напрямків інтеграційного процесу в Стратегії було адаптація українського законодавства до законодавства ЄС, яке полягає в "зближенні з сучасною європейською системою права" шляхом "реформування своєї правової системи та поступового приведення його у відповідність до європейської стандарти "у 16 пріоритетних напрямках, наведених у частині 2 ст. 51 СПС. Консолідація такої норми цілком логічна, оскільки, на думку О. Л. Євглевської, в правовому стані не існує іншого шляху та засобів реалізації політичних пріоритетів, крім правових [25].

У Стратегії окреслилися "етапи адаптації законодавства" (фактично, законодавчі заходи щодо адаптації законодавства), які передбачали реалізацію Угоди про партнерство та співробітництво, укладення галузевих угод, приведення чинного законодавства України у відповідність до стандартів ЄС, створення механізму розробка законодавчих актів України відповідно до норм ЄС. Водночас Стратегія була загальним, оскільки не визначила конкретних заходів, що забезпечують адаптацію українського законодавства, а тому вимагала прийняття додаткових регламентів у цьому напрямку.

Тому в 1998 році Міжвідомча координаційна рада була створена з постановою Кабінету Міністрів України [26] щодо інституціалізації процесу адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу. Основними його завданнями є координація діяльності міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади у забезпеченні адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу; розробка пропозицій стосовно стратегії адаптації українського законодавства до норм та стандартів Європейського Союзу; підготовка рекомендацій щодо проектів законів та інших нормативно-правових актів щодо виконання положень Угоди про партнерство та співробітництво між Європейськими Співтовариствами та Україною, забезпечення виконання основних документів Ради про співробітництво між Україною та Європейським Союзом тощо. Крім того, у 1999 році Президент України видав Указ № 145/99 "Про заходи щодо вдосконалення нормативної діяльності органів виконавчої влади" [27], згідно з яким Кабінет Міністрів України запровадив єдину систему планування, координації та контроль за нормативною діяльністю та роботою органів виконавчої влади щодо адаптації законодавства. Відповідно до цього Указу, Міністерству юстиції України було зобов'язано планувати роботу щодо адаптації українського законодавства до законодавства ЄС та контролю за її виконанням.

У тому ж році Кабінет Міністрів України затвердив Концепцію адаптації законодавства України до законодавства ЄС [28], в якому детально визначаються норми законодавства ЄС, до яких необхідно адаптувати українське законодавство; окреслено етапи адаптації законодавства та ті заходи, які слід віддати перевагу під час їхньої діяльності; визначено особливості нормативної діяльності щодо адаптації законодавства; встановлені загальні заходи для реалізації адаптованого законодавства. Інтегрована програма інтеграції України до Європейського Союзу [29], яка також базується на досвіді країн-кандидатів на вступ до ЄС, а також галузевих програм інтеграції України до ЄС, в яких визначено конкретні напрямки адаптації

національного законодавства в кожному країна, також була важливою для процесу адаптації українського законодавства. з сфер співпраці відповідно до ч. 2 ст. 51 SPS. Одночасно з Президентом України створено дорадчий орган - Національна рада з адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу [30], з метою забезпечення вступу України до європейського правового простору.

Такі законодавчі зміни були підтримані Європейським Союзом. Зокрема, у грудні 1999 року на Гельсінському саміті ЄС схвалив Спільну стратегію для України [31] - один з перших документів Союзу, в якому описано своє ставлення до обраного євроінтеграційного напрямку України. Незважаючи на те, що "Спільна Стратегія" відображала лише загальну позицію Європейського Союзу та її держав-членів та стосовно України була однобічним актом, вона заохочувала подальшу спільну та взаємовигідну роботу ЄС та України. Крім того, з змісту документів, прийнятих на саміті, можна зробити висновок, що подальше позитивне ставлення ЄС до інтеграції України можливе лише за умови, що національне законодавство активно адаптується до правового простору ЄС як основу іншого державні перетворення.

На саміті глав держав ЄС та США, 14-16 червня 2001 р. У м. Гетеборг, Швеція, ЄС перемістив Україну з загального статусу "зовнішніх партнерів" до "Майбутнього Європи". Згодом, оцінюючи цей крок як позитивний сигнал про можливість набуття статусу країни-кандидата на вступ до ЄС, на Копенгагенському саміті (4 липня 2002 р.) Україна заявила про свій намір розробити план адаптації внутрішніх законодавство до законодавства Європейського Союзу у пріоритетних сферах, де це визначено, узгоджено з ЄС та чітко визначено послідовність адаптації в пріоритетних сферах. Ця політична заява була реалізована в Указі Президента України "Про заходи щодо організації та сприяння реалізації завдань, що впливають з президентських звернень до Верховної Ради України" Про внутрішню та зовнішню ситуацію в Україні у 2001 році "та" Європейський вибір. Концептуальні засади Стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 роки "[32]

закріплені послідовності практичних кроків уряду у напрямку європейської інтеграції, серед яких адаптація законодавства України до законодавства ЄС зайняв перше місце і повинен був бути здійснений протягом 2003-2007 років.

Таким чином, на початку 2002 року було прийнято велику кількість нормативних актів щодо наближення законодавства України, проте відсутність спеціального закону значно ускладнило як законотворчість, так і правозастосовний процес. У зв'язку з цим Верховна Рада України, яка у 2002 році прийняла Закон України "Про Концепцію національної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу" [33] та Закону про Національну програму 2004 року адаптація українського законодавства до законодавства Європейського Союзу "[1], що містить комплекс взаємопов'язаних завдань з наближення законодавства України до законодавства Європейського Союзу, спрямований на реалізацію державної політики та пріоритетних ямив правової системи України шляхом вдосконалення законодавча діяльність державних органів та об'єднання планування, координації та контролю гармонізації правових норм.

В цілому, після прийняття цих законів було прийнято понад 100 підзаконних нормативно-правових актів щодо наближення законодавства України до законодавства ЄС. У той же час, незважаючи на велике джерело євроінтеграції, законодавчі акти України в області адаптації містять чимало суперечливих або застарілих положень (наприклад, зміни, внесені до системи джерел права ЄС згідно з Лісабонським договором 2007 року , яка повинна бути адаптована до українського законодавства); значна їх кількість приймається з порушенням правил законодавчої техніки (ті ж самі терміни надаються різним значенням, різні поняття використовуються як синоніми); не виявляє низки основних категорій (зокрема, основні поняття "інтеграція" та "європейська інтеграція" залишаються нормативними та невизначеними); офіційний переклад договорів ЄС на українську мову не проводився; не існує жодного державного стандарту, до якого необхідно подати українське законодавство для дотримання законодавства ЄС тощо. Крім того, в 2016 році

Україна не запровадила 90 законодавчих актів ЄС, необхідних для європейської інтеграції (впроваджено лише 36 законодавчих актів Європейського Союзу з 126 необхідних для європейської інтеграції). Зрозуміло, що без цього, безумовно, неможливо належним чином здійснити заходи, спрямовані на реалізацію цього пріоритетного зовнішньополітичного курсу України.

Відповідно до чинних нормативно-правових актів, адаптація законодавства України до законодавства ЄС складається з кількох етапів: саме визначення поняття *acquis communautaire* у конкретній сфері, переклад цього конкретного акту, здійснення порівняльного аналізу, розробка рекомендації щодо внесення актів національного законодавства відповідно до визначених законодавством ЄС, проведення аналізу наслідків реалізації цього акту, складання законопроекту про внесення змін до чинного законодавства чи підготовки нового нормативний акт, контроль за виконанням прийнятого закону [1].

Сьогодні адаптація українського законодавства до законодавства ЄС відбувається відповідно до положень Закону України "Про Національну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу" [1]. Цей нормативно-правовий акт є, по суті, стратегічним документом, але не декларативним, а повністю "працівником". Національна програма визначає стратегічну мету процесу адаптації законодавства як відповідності вимогам третього копенгагенського та мадридського критеріїв, послідовності процесу адаптації, інституційного механізму тощо.

З метою реалізації вищезгаданої Національної програми на період 2005 - 2013 рр. Були затверджені річні плани заходів щодо його реалізації [36]. Ці плани включали плани розробки нормативно-правових актів у різних сферах, що вказують на *acquis communautaire*, що регулює соціальні відносини у певній галузі, а також призначення відповідальних органів виконавчої влади для розробки та підтримки Верховною Радою проектів законодавчих актів, а також інших заходів (наприклад, забезпечення функціонування національної інформаційної мережі з питань законодавства ЄС). Цікаво, що з метою

прискорення виконання всіх зобов'язань України в контексті європейської інтеграції, забезпечення стабільності та планування питань адаптації законодавства, Прогресивний план адаптації був прийнятий Координаційною радою з адаптації українського законодавства до законодавства ЄС. Цей нормативно-правовий акт був схвалений на дев'ятому засіданні Координаційної ради з метою виконання вимог положень Плану дій на 2013 рік. Цей план дій відрізнявся від інших детальних заходів. Зокрема, він визначає обґрунтування запланованої події та термін його реалізації. Однак цей документ є короткостроковим актом, конкретним індикативним планом адаптації, який використовувався при підготовці річних планів дій [34].

Інший важливий документ - ще один план дій - Україна-Європейський Союз. Європейська політика сусідства ", затверджена Кабінетом Міністрів України 12 лютого 2005 р. У ній зазначається, що Україна має сприяти прозорості діяльності та підзвітності органів державного управління, зокрема шляхом реформування інституту державної служби на основі європейських стандартів. Крім того, План визначає наступні конкретні пріоритети для дій: зміцнення стабільності та ефективності установ, що забезпечують демократію, зміцнення управлінської спроможності, продовження адміністративної реформи [35]. В даний час не можна однозначно відповісти на запитання питання про те, чи були ці вимоги виконані та задоволені, оскільки прийняття нового Закону про державну службу становило лише шість місяців і зміни в майбутньому.

З огляду на вищесказане, міжнародні експерти та вчені стверджують, що існуюча законодавча база України є непослідовною, нестабільною і, отже, недосконалою. Проте інституції ЄС надають особливого значення якості законодавчих актів. Рада ЄС прийняла спеціальне рішення щодо правил їх підготовки, згідно з якими правовий акт повинен бути чітким, однозначним, без надмірного використання скорочень, не містити виразів жаргон, занадто довгих фраз, нечітких посилань на інші тексти, перешкоди що ускладнює читання. Україна також має враховувати економічні, політичні та соціальні наслідки

прийняття відповідних законодавчих актів, адаптованих до вимог закону [37, с. 54].

Слід зазначити, що з моменту підписання у Люксембурзі у 1994 році вже згаданої Угоди про партнерство та співробітництво Україна взяла на себе зобов'язання вжити заходів для поступового приведення національного законодавства у відповідність до законодавства ЄС у таких пріоритетних сферах: митна справа, законодавство про компанії, банківська справа, законодавство, бухгалтерські компанії, податки, інтелектуальна власність, охорона праці, фінансові послуги, правила конкуренції, державні закупівлі, здоров'я та життя людей, тварин, рослин, перед охороною навколишнього середовища, захист прав споживачів, технічні регламенти та стандарти, транспорт, енергетика. Здається, що до того часу, коли Україна була пов'язана з ЄС, всі ці вимоги повинні були бути виконані. Проте в 2013 році, перед невдалою спробою підписати Угоду про асоціацію між Україною та ЄС, Центр політико-правових реформ опублікував перший звіт про громадський моніторинг виконання умов для підписання Угоди про асоціацію з ЄС. У доповіді зазначено, що 11 критеріїв "Fuele" не були задовільними в той час, і було сформульовано 10 основних рекомендацій для їх швидкого виконання [38].

Однією з головних перешкод на шляху до успішного завершення тривалого процесу адаптації українського законодавства до законодавства ЄС є незадовільний стан виконання прийнятих нормативно-правових актів, недотримання їх положень та інколи навіть нехтування. У цьому контексті можна стверджувати, що питання адаптації українського законодавства до українського законодавства досить довго (принаймні до вступу України до ЄС) залишається одним з основних напрямків наукових досліджень та публічних обговорень [39]. Однак слід звернути увагу на той факт, що лише співробітництво та узгоджена робота всіх державних органів, представників усіх гілок влади, органів місцевого самоврядування та громадянського

суспільства сприятимуть досягненню головної мети вступу України до ЄС. Для цього пропонується:

1. На державному рівні прийняти новий нормативно-правовий акт, який визначає всі (оновлені) пріоритетні сфери та шляхи наближення законодавства, оскільки діюча Національна програма прийнята в інших політичних та економічних умовах і є застарілою.
2. Створити єдиний орган (або на законодавчому рівні для визначення такого існуючого органу), який відповідає за процес адаптації законодавства.
3. Закріпити функції контролю та нагляду за виконанням процесу адаптації законодавства з визначеними термінами для зазначеного органу.
4. Забезпечити створення та публікацію постійних звітів кожного відповідального органу про стан допомоги у виконанні наближення законодавства України до законодавства ЄС.
5. Створіть ефективний механізм для належного врахування рекомендацій інституцій ЄС, щоб зупинити практику ігнорування їх або "сліпих результатів".

Висновки до I розділу

Отже, проаналізувавши все перераховане вище, слід зробити наступні висновки:

1. Адаптація закону - це процес прийняття законів України та інших нормативно-правових актів у відповідність до *acquis communautaire* (правова система Європейського Союзу, включаючи, але не обмежуючись цим, акти Європейського Союзу, прийняті в рамках Європейської спільноти, Спільної зовнішньої політики та політики безпеки та співробітництва у сфері юстиції та внутрішніх справ) відповідно до Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.
2. Поняття "адаптація" - це поняття "реалізація" та "гармонізація".

Реалізація міжнародного права - це навмисна організаційно-правова діяльність держави, яка проводиться індивідуально, колективно чи в рамках міжнародних організацій з метою своєчасного, повного та всебічного виконання своїх зобов'язань відповідно до міжнародного права.

Гармонізація є процесом приведення законодавства у відповідність із законодавством ЄС, яке відбувається в рамках законодавства Європейського Союзу та є обов'язковим законодавством лише держав-членів.

3. Однією з найважливіших напрямків модернізації законодавства до законодавства ЄС є система економічного законодавства, яка повинна здійснюватися за такими напрямками: адаптація національного законодавства до європейського; стимуляція інтеграційних процесів; вдосконалення державного контролю; поліпшення якості продукції; розробка технічних та технологічних систем; широке впровадження інноваційних технологій; чесний торг; стимулювання конкуренції та інші.

4. Механізм адаптації національного законодавства до активів громади слід окреслити таким чином:

- На державному рівні прийняти новий нормативно-правовий акт, який визначає всі (оновлені) пріоритетні сфери та способи адаптації законодавства, оскільки діюча Національна програма прийнята в інших політичних та економічних умовах та є застарілою.

- створити єдиний орган (або на законодавчому рівні, щоб визначити такий вже існуючий орган), відповідальний за процес наближення законодавства.

- консолідувати функції контролю та нагляду за виконанням процесу адаптації законодавства з визначеними термінами для зазначеного органу.

- забезпечити створення та публікацію постійних звітів кожного відповідального органу про стан допомоги у виконанні наближення законодавства України до законодавства ЄС.

- Створіть ефективний механізм для належного розгляду рекомендацій інституцій ЄС, щоб зупинити практику їх ігнорування або "сліпих результатів".

РОЗДІЛ 2.

ІНСТИТУЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ АДАПТАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО НОРМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

2.1. Принципи адаптації господарського законодавства України до норм ЄС

Принципи права Європейського Союзу є основою функціонування Європейських Співтовариств та Європейського Союзу та своєрідним показником законності діяльності цих асоціацій, а також кожної з держав-членів.

Формування Інституту принципів права Європейського Союзу тісно пов'язане з розвитком самої системи права цієї політичної та правової асоціації. Договір про створення Європейського співтовариства не включав конкретний перелік принципів об'єднання та діяльності європейських країн. У пізніший період, коли створювалася нова форма інтеграції - Європейський Союз, основоположні договори були доповнені деякими особливо важливими принципами Європейського Союзу в цілому. Як результат, ці договори не містять чітко структурованої системи принципів права Європейського Союзу.

Затвердження більшості принципів Європейського Союзу в основному пов'язане з діяльністю Суду Європейських Співтовариств. Саме завдяки йому ці принципи стали загальноприйнятими, оскільки так звані прецеденти найкраще вирішили проблеми, які іноді виходили за рамки теоретичного регулювання закону Європейського Союзу. Більше того, у багатьох випадках навіть паралелі можуть бути зроблені між загальними принципами та конкретними справами, які лягли в основу судових прецедентів [42, с. 47].

Що вони мають на увазі під терміном "принципи права Європейського Союзу"? Таку проблему досліджували такі вчені: Західноєвропейський - Гарет Девіс, Матіас Гердеген, Філіп Тоді та ін. Російська - В. Безбах, О. Капустін, С. Кашкін, Л. Ентін, Б. Топонін та ін. Український - Ю. Ільїн, В. Опришко, Р.

Петров, Ю. Шемшученко та інші. Так сталося, що насправді кожен автор висвітлює свої специфічні особливості системи принципів, крім того, навіть сама концепція принципів трактується по-різному, і, відповідно, їх специфічний список рідко однаковий, а іноді навіть не має загальні поняття. Варто зазначити, що з юридичної точки зору принципи є загальною позицією або формулою, з якої слідує певний принцип поведінки. У тому випадку, якщо міжнародна або, у деяких випадках, внутрішня правова система посиляється на загальні принципи як джерело права, зазвичай називають неписаними, тобто некодovаними правовими правилами, які об'єктивно існують. Насправді їх існування можна підтвердити саме через судові практики. Принципи права визначають і пояснюють причини виникнення та встановлення певного правопорядку. В принципі, немає конкретної моделі поведінки суб'єктів правовідносин та її правових наслідків, але містить лише певну юридичну аксіому.

Перш за все, система принципів права Європейського Союзу включає загальні принципи права, концепції яких охоплюють загальне правове керівництво, спеціальні правила і загальні - як для внутрішнього, так і для міжнародного права. Їх початок вони приймають природним правом, загалом принципами внутрішнього права (особливо римським) і є певними закономірностями розвитку суспільних відносин. Ці принципи права фактично встановлюють верховенство права. Для останнього, наприклад, можна включити наступне:

"Справедливість і добро - це закон законів", "Моє діло, скоєне проти моєї волі - не моя дія", "З слів закону не можна залишити" і т. Д.

Інша категорія принципів - це основні принципи міжнародного права. Європейський Союз, як і будь-який інший суб'єкт міжнародного права, керується в своїй діяльності наведеними вище принципами, які є основою розвитку спільних міжнародних відносин. Специфіка застосування основних принципів міжнародного права полягає в тому, що Європейський Союз застосовує їх як у внутрішніх відносинах, тобто у відносинах між державами-

членами та у зовнішніх відносинах, тобто у відносинах з третіми країнами та міжнародними організаціями. Саме в Європі вперше сформульовано кілька основних принципів міжнародного права, основним з яких є принцип поваги до прав людини та основних свобод.

Зважаючи на особливість формування європейського правового поля, загальні принципи права Європейського Союзу також включають принципи європейського права. Вважається, що право Європейського Союзу є невід'ємною частиною загальної системи європейського права, яка також охоплює правові норми, сформульовані в рамках Ради Європи та ОБСЄ. Прикладом може бути принцип заборони дискримінації (недискримінації) на будь-яких підставах.

Окремою категорією є процедурні принципи європейського права. У ході розгляду були спеціальні правила, і деякі з них стали настільки важливими, що в кінці кінців сили цих принципів стали. Ці принципи права утворюють спеціальну категорію також тому, що вони іноді відрізняються від загальноприйнятих норм і навіть загальних принципів права. Наприклад, принцип "Закон не має зворотної сили" не є обов'язковою нормою в Європейському Союзі, хоча в деяких випадках може бути й відхилення від цього принципу. Інші принципи включають процесуальний закон Європейського Союзу, такі як: пропорційність, рівність, секретність консультативної кімнати тощо.

І остання категорія принципів стосується конкретних аспектів діяльності Європейського Союзу. Поступовий розвиток його характеризується поступовим позитивним переходом від структури міжнародної організації, спеціалізованої міжнародної економічної організації до моделі, яка все більше нагадує федеративну державу. Внутрішня структура цієї асоціації має спільні риси з міжнародною організацією та, певною мірою, з федеральною державою, хоча і не в абсолютно класичному сенсі. Те саме стосується основних принципів законодавства ЄС. Кращим прикладом є принцип прозорості. Різні аспекти діяльності, включаючи законодавство в організаціях Європейських

співтовариств, раніше не представляли інтересу для широкої громадськості, тому не було потреби оприлюднювати результати своїх основних органів. Але оскільки ідея створення єдиного економічного простору без кордонів через надання "чотирьох свобод" - вільного пересування людей, послуг, товарів і капіталу - дійсно почала реалізовуватися, така інтеграційна асоціація все більше нагадувала єдиної держави. Відповідно, громадяни Європейського Союзу усвідомлюють, що законодавчий процес в межах цієї асоціації безпосередньо впливає на кожного з них.

Важливою характеристикою права Європейського Союзу є затвердження та розвиток принципу субсидіарності. У національному (внутрішньому), переважно цивільному, цей принцип означає можливість застосування в деяких випадках правил, які є частиною сусіднього правового поля. Тобто принцип субсидіарності - це вирішення проблеми прогалин в окремих галузях права. Проте цей принцип має дещо інше значення в законодавстві Європейського Союзу. Перш за все, це стосується розумного поділу компетенції на певних рівнях. Тобто, Європейський Союз в цілому має компетенцію вирішувати лише ті питання, які не можуть бути вирішені на державному рівні.

Слід зазначити, що в більшості сфер є аспекти, які дійсно потребують наднаціонального врегулювання, але в той же час існують ті, для яких цілком достатньо внутрішнього, регіонального або навіть місцевого регулювання. І це не випадково в ст. 5 Маастрихтського договору чітко зазначено, що держави-члени несуть повну відповідальність за освіту, здоров'я, соціальний та культурний розвиток та професійну підготовку. У цих сферах допускається лише координація зусиль держав та сприяння глобальному обміну інформацією, забезпечуються гарантії належного рівня регулювання конкретних правових відносин. Цей принцип привернув особливу увагу саме з прийняттям Єдиного європейського закону, який змінив процедуру прийняття рішень з тенденцією перейти від принципу одностайності до принципу прийняття рішень кваліфікованою більшістю. Занепокоєння держав-членів з втратою права вето було марним. Баланс внутрішніх та суміжних інтересів

досягається за рахунок збереження національної ідентичності, здійснення діяльності Європейського Союзу на основі прозорості та створення єдиного громадянства Європейського Союзу, включаючи основні права громадян, їх право на вільного руху та активної участі в політичних процесах шляхом голосування на місцевому та союзному рівнях.

Принципи субсидіарності включають такі принципи, як пропорційність, партнерство та солідарність. Між цими та іншими основними принципами законодавства ЄС існує тісний зв'язок, оскільки ефективність програми досягається лише шляхом розумного поєднання всіх принципів, а іноді досить важко відокремити дії одного принципу від дії іншої, але це не може бути підставою для ідентифікації різних елементів цілого.

Принцип пропорційності досить активно застосовується в практиці Суду Європейських Співтовариств. Вона базується на оцінці значимості заходів, які слід вжити до встановлених цілей. Цей принцип застосовується залежно від конкретної справи, яка може бути віднесена до однієї з таких груп: юридична або індивідуальна оскарження певних адміністративних дій, які, на думку цієї особи, суттєво обмежені її правами; Оскарження санкцій, які, на думку позивача, є надмірними; Скарги на діяльність певного адміністративного органу, що порушують принцип пропорційності, наприклад, витрачені зусилля чи використані кошти не відповідають результату.

Принцип пропорційності може бути застосований до вирішення інших категорій випадків широкого кола правовідносин.

Принцип партнерства або, як називається, принцип співпраці, нерозривно пов'язаний з принципами субсидіарності та солідарності. Відповідно до цього принципу передбачається, що при гармонізації національного законодавства з європейськими нормами держави вони повинні підтримувати внутрішню і зовнішню стабільність держав-партнерів.

У процесі визначення умов для формування та розвитку Європейського Союзу особливу роль відіграє принцип недискримінації, який закріплений у ряді угод. Отже, до підписання Амстердамського договору, який доповнив

Договір про заснування Європейського співтовариства, цей принцип був закріплений у таких відносинах: недискримінація на підставі громадянства; рівність чоловіків і жінок; недискримінація між виробниками та споживачами сільськогосподарської продукції. Непрямим чином передбачено застосування принципу недискримінації ст. 90 Договору, що забороняло вводити додаткові податки на імпортовані товари і тим самим дискримінувати вітчизняних та іноземних виробників [40, с. 233].

У контексті формування єдиного європейського простору принцип заборони дискримінації на підставі громадянства має особливе значення. Зазначений у Договорі про заснування Європейського Економічного Співтовариства, він підтвердив ідею формування союзу європейських держав. Крім того, засновники ЄЕС підтвердили свою рішучість розвивати співпрацю з метою наближення до більш тісного об'єднання цих держав. Відповідно, заборона будь-якої дискримінації за ознакою громадянства закріплена в ст. 7 Договору про заснування Європейського Співтовариства. Ідея створення єдиної федеральної держави в європейському регіоні надто суперечлива і завжди була предметом суперечок. Але заборона дискримінації на підставі громадянства є своєрідною основою для запровадження єдиного громадянства Європейського Союзу, що дозволяє приймати певні заходи для реалізації цієї ідеї у майбутньому [41, с. 113].

У правовій системі Європейського Союзу та Європейських Співтовариств існує низка принципів, які обумовлені, в першу чергу, взаємозв'язком міжнародного та національного законодавства. Правила співтовариства можуть виходити не тільки з установчих договорів та правових актів, але і з загальних принципів права.

Найважливішим з них є принцип пріоритету європейського права щодо національного законодавства держав-членів. На основі цього принципу існує відмінність між міжнародним правом, що базується на інтересах державного суверенітету та європейського права, яке базується на інтересах Співтовариства.

Метою принципів права є те, що вони забезпечують однакову формулювання норм права, а також їх вплив на суспільні відносини у формі правового регулювання та інших форм правового впливу, визначають шляхи вдосконалення правових норм, виступаючи в ролі провідних ідей для законодавця. За умови, що вони закріплені в Конституції, принципи права забезпечують єдність процесів створення права, її реалізації та захисту. Принципи права є критерієм оцінки закону та методологічної основи її подальшого вдосконалення.

Відповідно до ст. 51 Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами (Європейським Союзом) та їх державами-членами від 16 червня 1994 року (далі - УПС) Україна взяла на себе зобов'язання вжити заходів для поступового приведення національного законодавства у відповідність до законодавства Європейського Союзу. Союз у певних сферах, таких як: митне право; корпоративне право; банківське право; бухгалтерський облік компаній; податки, включаючи непрямі податки; Інтелектуальна власність; Охорона праці; фінансові послуги; правила конкуренції; державні закупівлі; здоров'я та життя людей, тварин і рослин; середовище; захист прав споживачів; технічні правила та стандарти; транспорт; енергія, включаючи ядерну.

На сучасному етапі адаптація має ґрунтуватися на принципі доцільності, тобто, в процесі адаптації, насамперед, наслідків введення норм, передбачених актами Асоціації, з точки зору їх впливу на економічну, соціальну та політичну ситуацію в Україні.

Законодавчі принципи адаптації визначені Законом України "Про Національну програму адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу" від 18 березня 2004 р. (Далі - "Програма") [1].

Програма передбачає загальні ознаки механізму адаптації законодавства, зокрема наступні: етапи та завдання, які необхідно виконати на першому етапі, які планується на період до завершення УПС, послідовність адаптації; інституційний механізм; роль Верховної Ради України та Кабінету Міністрів

України. Діяльність влади у сфері адаптації українського законодавства до законодавства ЄС поступово стає систематичним та систематичним компонентом політики інтеграції України до ЄС. В даний час створено інституційний механізм, вжиті заходи щодо підвищення спроможності влади у сфері адаптації.

На урядовому рівні визначається порядок проведення перевірки законопроектів України та інших нормативно-правових актів на відповідність *acquis communautaire*, що відповідає проблемам, з якими стикається Україна на сучасному етапі адаптації. Також слід передбачити перевірку законопроектів, поданих до Верховної Ради України всіма суб'єктами права законодавчої ініціативи, їх відповідності *acquis communautaire* на всіх етапах їх розгляду та механізму запобігання прийняттю законів, положення яких конфлікт з *acquis communautaire*.

На сьогоднішній день порівняльне юридичне дослідження щодо відповідності законодавства України *acquis communautaire* здійснювалось у таких сферах: фінансові послуги, оподаткування, боротьба з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, конкуренція, корпоративне право, митне право, інтелектуальна власність, державні закупівлі, захист прав споживачів, облік, енергетика, включаючи ядерну, транспорту та охорону праці [43].

Досвід проведення таких досліджень показав, що їх існування разом з перекладами.

Правова система Європейського Союзу, яка включає, але не обмежуючись ними, акти Європейського Союзу, прийняті в рамках Європейського Співтовариства, Спільної зовнішньої та безпекової політики, а також закону про співробітництво та співробітництво в галузі правосуддя та життів справи [1], відповідні акти *acquis communautaire* українською мовою є одним з основних факторів успішного процесу адаптації законодавства.

Виходячи з вищевикладеного, ми пропонуємо: для належного формулювання завдань на наступних етапах адаптації законодавства важливо

проводити порівняльно-правові дослідження в областях, не включених до Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами (Європейський Союз), але є важливими для подальшого процесу європейської інтеграції України. З метою забезпечення безперервності та регулярності процесу адаптації законодавства необхідно щорічно затверджувати план заходів щодо виконання Програми на урядовому рівні.

2.2. Суб'єкти адаптації вітчизняного господарського законодавства до норм ЄС

Розвиток інституційного механізму адаптації українського законодавства до *acquis communautaire* було обумовлено укладанням Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14 червня 1994 року (набула чинності 1 березня 1998 року) . Відповідно до ч. 1 ст. 51 Вперше угода була зосереджена на проблемі конвергенції чинного та майбутнього законодавства України з законодавством Співтовариства шляхом встановлення "приблизної адекватності законів" (однак, не визначивши передбачуваного ступеня сумісності законодавства) в 16 пріоритетних сфер для зміцнення економічних зв'язків [44]. Постановою Кабінету Міністрів України "Про запровадження механізму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу" у 1998 році Міністерству юстиції України було надано повноваження координувати діяльність міністерств та інших центральних органів виконавчої влади виконавчі органи влади щодо забезпечення адаптації національного законодавства до законодавства ЄС, Міжвідомчої координаційної ради з адаптації українського законодавства до законодавства ЄС [45] та Центру порівняльного правопорядку [46] (у т. що дорівнює 2003 р., Центру європейських і порівняльне право [48] було створено на базі цього органу та Центру перекладу європейських правових актів [47], яке у грудні 2004 року було перетворено у державний орган державного управління в Міністерство

юстиції - Державний департамент для адаптації законодавства [49]). Слід зазначити, що цей документ в значній мірі запровадив модель польської інституційної адаптації, яка передбачала відповідальність за адаптацію законодавства до галузевих міністерств та інших центральних органів виконавчої влади та запровадження системи планування, координації та моніторингу імплементації відповідних заходів. Як наслідок, з липня 1999 року розробка нормативно-правових актів центральних органів виконавчої влади була обов'язковою у світлі основних положень *acquis communautaire*, якщо предмет законодавчого регулювання є одним з пріоритетних напрямків наближення законодавства.

Наступні кроки щодо інституціоналізації адаптації національного законодавства до *acquis communautaire* були заснування Національної ради з адаптації українського законодавства до законодавства ЄС як консультативного органу при Президентові України [50] та Державній раді з питань європейської та євро - Атлантична інтеграція [51], а також впровадження Інституту Комісара з європейської та євроатлантичної інтеграції [52]. Зазначені органи влади не забезпечили очікуваної інтенсифікації адаптаційної нормативної діяльності через відсутність чіткого стратегічного бачення цілей, пріоритетів та перспектив адаптації, низького інституційного потенціалу центральних органів виконавчої влади, браку фінансування, неефективності діяльності, недостатнього розділення компетенцій вищезгаданих спеціалізованих установ та їх фактична відсутність влади, неналежне наукове забезпечення адаптаційної діяльності, відсутність необхідної кількості та переклади українською мовою актів європейського права тощо. Наявність цього діапазону проблем призвело до необхідності перегляду підходів до адаптації українського законодавства до *acquis communautaire* та адаптації відповідного інституційного механізму (адміністративні структури та правові процедури).

Легітимізація оновленого інституційного механізму адаптації законодавства була здійснена шляхом прийняття Закону України "Про Національну програму адаптації законодавства України до законодавства

Європейського Союзу", який залишається чинним. Відповідно до розділу VIII "Інституційний механізм" цього Закону, повноваження законодавчого наближення покладені на Верховну Раду України, Кабінет Міністрів України, уповноважений центральний орган виконавчої влади та Координаційну раду з питань адаптації законодавства України до законодавство Європейського Союзу [1]. У результаті в Україні засновано збалансований та правовий інституційний механізм адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу, який фактично функціонував до 2014 року, на основі норм зазначеного закону. Кожен предмет адаптаційної діяльності функціонував в рамках визначеної законом компетенції.

Верховна Рада України як єдиний законодавчий орган в Україні має повноваження забезпечувати прийняття законів для виконання зобов'язань України у сфері адаптації законодавства, а також правової експертизи щодо дотримання *acquis communautaire* законодавчих ініціатив суб'єктами законодавства на всіх етапах їх розгляду. Координацію парламентської діяльності у сфері адаптації законодавства здійснює спеціалізований комітет Верховної Ради України з питань європейської інтеграції, до якого входять, зокрема, "участь України в міжнародних інтеграційних процесах, пов'язаних з діяльністю Європейський Союз, адаптація українського законодавства до законодавства Європейського Союзу, забезпечення її дотримання зобов'язань України в рамках Ради Європи, оцінка відповідності законопроектів міжнародно-правовим зобов'язанням України в Україні галузь європейської інтеграції, державна політика у сфері європейської інтеграції "[53]. Порядок розгляду законопроектів та інших нормативно-правових актів, що регламентують предмет правового регулювання, до областей, правові відносини яких регулюються законодавством Європейського Союзу, закріплено в розділі IX Закону України "Про Національну програму адаптації українського законодавства до Законодавство Європейського Союзу ". Передбачається, що кожен, який подав до Верховної Ради України протягом семи днів, переходить до Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції, щоб

з'ясувати його членство у предметі правового регулювання до областей, правові відносини яких регулюються закон Європейського Союзу. Проекти, які, на думку Комітету, належать до предмету правового регулювання до областей, відносини яких регулюються законодавством ЄС, крім тих, що розроблені для реалізації згаданої вище Національної програми, передаються уповноваженому центральному виконавчий орган на три дні для підготовки висновку експерта щодо їх відповідності *acquis communautaire*. . Перспектива розгляду законопроекту Верховною Радою України залежить від експертного висновку уповноваженого центрального органу виконавчої влади щодо відповідності його *acquis communautaire* та пропозиціям Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції щодо доцільності її прийняття та умови його набрання чинності [1], передбачені в двадцятиденний термін.

Кабінет Міністрів України, як вищий орган виконавчої влади, забезпечив реалізацію Національної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу в рамках законодавчо визначеної компетенції, затвердив річні плани заходів після затвердження Верховною Радою України з питань європейської інтеграції та передбачених у проекті Державного бюджету України витрат на фінансування заходів щодо реалізації Національної програми. Відповідно до пункту 2 статті 66 Правил процедури Кабінету Міністрів України прямо передбачено, що перспективний план законопроектів на строк п'ять років розробляється з урахуванням Національної програми адаптації української Законодавство до Закону Європейського Союзу [54].

Міністерство юстиції України було призначено спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [55]. У результаті Міністерство юстиції встановило завдання, спрямовані на забезпечення реалізації політики у сфері адаптації українського законодавства до законодавства України, надаючи Міністерству фінансів на етапі підготовки пропозицій Державного бюджету України щодо фінансові заходи щодо

адаптації законодавства, моніторинг, науково-експертне, аналітичне, економічне та методичне забезпечення реалізації Національної програми, переклад *acquis communautaire* українською мовою та підготовка глосарію термінів *acquis communautaire* [56]. До березня 2011 року у Міністерстві юстиції був Державний департамент адаптації законодавства, що має статус державного органу державного управління [57]. Після ліквідації цього органу адаптаційні заходи були віднесені до компетенції спеціалізованих структурних підрозділів центрального апарату Міністерства юстиції України.

Координаційна рада з адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу розпочала у жовтні 2004 року замість Міжвідомчої координаційної ради з адаптації українського законодавства до законодавства ЄС, яка діяла під керівництвом Міністерства юстиції України з листопада 1998 року. Міністерство юстиції України "координаційний орган з наближення законодавства України до законодавства Європейського Союзу", рішення якого були обов'язковими для міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. Відповідно до пункту 1 Положення про Координаційну раду з питань адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, метою діяльності цього органу є "забезпечення взаємодії між державними органами та недержавними установами при впровадженні Національної Програма адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу ". Слід зазначити, що, на наш погляд, визначення взаємодії як мети координуючого органу не є обґрунтованим, оскільки взаємодія полягає лише в координації діяльності не підпорядкованих організаційно відокремлених та ізольованих суб'єктів, а координація містить елемент підпорядкування (підпорядкування), оскільки він передбачає поділ предмета управлінської діяльності, наділений окремими адміністративними повноваженнями для встановлення горизонтальних (міжсистемних) зв'язків та упорядкування дій інших учасників для досягнення соціально значущої юридичної мети . Координаційну раду очолює Прем'єр-міністр України [58]. Відповідно до Закону України "Про Національну

програму адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу", він формулює пропозиції щодо розвитку співробітництва з Європейським Союзом у сфері адаптації законодавства, забезпечує єдиний підхід до реалізації заходів адаптації, визначає перелік осіб, відповідальних за організацію роботи з адаптації законодавства України до законодавства органів виконавчої влади ЄС, розробляє проект плану адаптаційних заходів і готує до розгляду річний звіт Верховної Ради України про стан виконання Національної програми. Рішення Координаційної ради, прийняті в межах своєї компетенції, є обов'язковими "для розгляду центральними та місцевими органами виконавчої влади". Роботу Координаційної ради забезпечує структурний підрозділ Секретаріату Кабінету Міністрів України [59]. Незважаючи на зміст закону України "Про Національну програму адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу", у період з 2014 по 2016 роки суттєво скорегував національний інституційний механізм адаптації законодавства. Відповідно до рішень Кабінету Міністрів України "перегляд" законодавчих положень щодо компетенції Уряду та Міністерства юстиції України у сфері адаптації законодавства було здійснено в результаті які Кабінет Міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади зосередив усі повноваження, а Міністерство юстиції України фактично позбавило статусу уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Йдеться про серію взаємозалежних організаційних заходів, а саме:

- встановлення повноважень Кабінету Міністрів України щодо керівництва, координації та контролю у сфері європейської інтеграції щодо наближення законодавства України до законодавства Європейського Союзу [60];

- присвоєння компетенції Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України питання "адаптації українського законодавства до законодавства ЄС у Кабінеті Міністрів України, організації

моніторингу результатів роботи з такої адаптації" , координація виконання Україною зобов'язань за Угодою про асоціацію між Україною та ЄС та іншими міжнародними угодами та угодами між Україною та ЄС, а також представлення рішенням Кабінету Міністрів України у Верховній Раді України позиції уряду на законопроекті, предмет законодавчого регулювання якого спрямований на виконання зобов'язань України за цією Угодою або може суттєво вплинути на виконання таких зобов'язань [61];

- інституціоналізація Державного управління з питань європейської інтеграції як окремого структурного підрозділу Секретаріату Кабінету Міністрів України, підпорядкованого Прем'єр-міністру України, віце-прем'єр-міністру з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України, а також міністру Кабінету Міністрів України [60]. Державний офіс готує та подає пропозиції Прем'єр-міністру України та Віце-прем'єр-міністру з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України щодо підвищення ефективності заходів щодо адаптації українського законодавства до законодавства ЄС. З лютого 2016 року цей орган уповноважений проводити експертизу відповідності проектів нормативно-правових актів, поданих на розгляд Кабінетом Міністрів України, міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, а також з урахуванням право Європейського Союзу (*acquis* ЄС), і, крім того, він повинен забезпечити переклад *acquis* ЄС на українську мову та оновити глосарій положень *acquis* ЄС [62];

- консолідація в § 35 "Розробка на виконання зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та законодавства Європейського Союзу (*acquis* ЄС)" чинного Постанови Кабінету Міністрів України про правовий алгоритм для підготовка проекту постанови Кабінету Міністрів, а також проект розпорядження Кабінету Міністрів про затвердження концепції реалізації державної політики у відповідній сфері, концепції державної цільової програми та концепції законодавства, яке в рамках сфери правового регулювання належить до сфери, правові відносини, в яких правила регулюються

Європейським Союзом (зокрема, передбачається, що при розробці проекту акта Кабінету Міністрів України, розробник повинен визначити сферу правового регулювання, до якого належить проект, джерела *acquis communautaire*, що регулює правові відносини у цій сфері та Ініції *acquis communautaire* повинні бути враховані в проекті, при необхідності він обґрунтує недоцільність врахування положень джерел *acquis communautaire* та передбачає акт проекту протягом періоду його дії) [54].

За цих обставин Міністерство юстиції України де-факто не має значних повноважень у сфері адаптації законодавства. Департамент міжнародного права Міністерства юстиції України відіграє певну роль у забезпеченні правової адаптації правових актів. До його основних завдань належать, зокрема, правова експертиза проектів нормативно-правових актів щодо дотримання Конституції, законів та інших нормативно-правових актів України, а також міжнародних договорів України, згода на обов'язковість Верховною Радою України; забезпечення співробітництва з міжнародними організаціями, що є членом України та відповідальними за виконання зобов'язань, покладених на Міністерство юстиції; проведення експертизи щодо дотримання зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та законодавства Європейського Союзу відомчих правових актів; здійснення перекладів з англійської на українську та з української на англійську документи, необхідні для виконання завдань, покладених на Департамент та інші структурні підрозділи Міністерства юстиції [63]. Крім того, Міністру юстиції України призначено обов'язки заступника голови Координаційного комітету з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу (доречно зазначити, що раніше Міністр юстиції України, як керівник попереднього іміджу Координаційної ради - Міжвідомчої координаційної ради з адаптації українського законодавства до законодавства ЄС.

Ми хотіли б підкреслити, що проблема визначення юридичної особи Міністерства юстиції України потребує додаткового поглибленого вивчення. Особливу увагу слід приділити одночасному підтримці двох положень цього

міністерства. Указом Президента України, прийнятим у 2011 році, передбачено широкі "євро-адаптаційні" повноваження міністерства як спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [56], тоді як в відповідна постанова Кабінету Міністрів України, повноваження Міністерства юстиції були зведені до наукового впровадження - експериментальне, аналітичне, економічне та методичне забезпечення реалізації першого етапу реалізації Загальнодержавної програми адаптації до законодавства України до законодавства Європейського Союзу [63]. Фактично, ми говоримо про правовий конфлікт, який слід вирішити, враховуючи юридичну силу нормативних актів.

На нашу думку, перспективою вдосконалення інституційного механізму адаптації законодавства є здійснення наступних заходів:

- усунення існуючих правових конфліктів в інституційному забезпеченні адаптації національного законодавства до законодавства ЄС (насамперед це визнання недійсності або її перегляду Законом України "Про Національну програму адаптації українського законодавства" до Закону Європейського Союзу "шляхом легітимації сучасної моделі євроадаптації, а також ліквідації наслідків конкуруючих повноважень Президента України та Кабінету Міністрів України при затвердженні Положення про міністра юстиції України);

- у посиленні євроадаптації юридичної особи віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України шляхом включення до складу Координаційної ради з питань адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу делегування повноважень забезпечити взаємодію уповноважених органів, зовнішнє спілкування з питань адаптації законодавства тощо;

- у підвищенні інституційної спроможності Міністерства юстиції, повертаючи йому статус спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері адаптації українського законодавства та делегування широких повноважень "євроадаптації", що є об'єктивно зумовленим

усвідомлення виняткової важливості адаптації законодавства для реалізації євроінтеграційного курсу української держави, вирішення проблем у сфері адаптації законодавства та наявності потужних інтелектуальних ресурсів в Міністерстві юстиції, "інституційної пам'яті" та позитивний досвід впровадження системних заходів у цій сфері. Аналіз практики адаптаційної діяльності дає підстави для затвердження доцільності делегування цих повноважень спеціалізованому структурному підрозділу Міністерства юстиції (можливо, окремо). Ми вважаємо, що урядовий офіс з європейської інтеграції в умовах перевантаження в обмеженій кількості працівників не здатний забезпечити якісне виконання широкого кола завдань у сфері адаптації законодавства. Замість цього, у співпраці з Міністерством юстиції, цей інститут може надати інформаційно-аналітичні матеріали про шляхи підвищення ефективності виконання заходів щодо адаптації українського законодавства до законодавства ЄС, що виправдовує членство у Секретаріаті Кабінету Міністрів України постійний орган, який забезпечує діяльність Кабінету Міністрів. Україна;

- у активізації діяльності спеціалізованих недержавних суб'єктів у сфері адаптації законодавства;

- у оптимізації роботи Координаційної ради з наближення законодавства України до законодавства Європейського Союзу шляхом активізації його діяльності, коригування мети діяльності, підвищення якості підготовки нарад та обґрунтованості прийнятих рішень, забезпечення імперативу своїх рішень органам місцевого самоврядування, поставивши до структурного підрозділу Міністерства юстиції обов'язок "організаційно-технічне забезпечення своєї діяльності, розширення складу за рахунок залучення представників спеціалізованих дослідницьких та судових установ, громадянського суспільства інститути та авторитетні іноземні експерти;

- впровадження практики проведення наукових конференцій та представницьких круглих столів (семінарів, тренінгів тощо) з метою публічного обговорення актуальних проблем адаптації законодавства, а також здійснення

загальнодержавних інформаційно-освітніх заходів, спрямованих на роз'яснення стан, проблеми та перспективи адаптивної діяльності тощо.

Слід зазначити, що інституційний механізм адаптації національного законодавства до законодавства ЄС постійно розвивається. Протягом останніх двох десятиліть він був значно налагоджено три рази. Нинішній стан інституційного забезпечення адаптації законодавства характеризується існуванням ряду правових конфліктів, фактичною монополізацією Кабінетом Міністрів України повноважень Євро-адаптації та втратою інституційної спроможності Міністерства юстиції у сфері Законодавче наближення. Такі зміни обумовлені бажанням забезпечити ефективне виконання зобов'язань, закріплених у Додатку XVII Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Перспектива модернізації інституційного механізму полягає у її децентралізації та більш активному залученні недержавних інституцій у здійснення заходів адаптації.

2.3. Методи адаптації господарського законодавства до норм ЄС

Іншим структурним елементом механізму адаптації економічного законодавства України до норм ЄС є методи. Метод (від грецьких методів - буквально "шлях до чогось") у філософському сенсі - спосіб досягнення мети, у певному сенсі, організованої діяльності [64, с. 126;]. Поняття «метод» в довідковій філологічній літературі визначається як спосіб досягнення будь-якої мети, вирішення конкретного завдання, сукупність прийомів або операцій практичного або теоретичного розвитку (знання) реальності [64, с. 126].

Метод (від грецького "μέθοδος" - "шлях через" також визначається як систематичний набір кроків, які необхідно виконати для виконання завдання, для досягнення мети ". Поняття ідентичного алгоритму діяльності або процесу розуміється метод конкретного способу або системи прийомів, що використовуються в будь-якій науково-практичній діяльності. Не прийом не є повним і завжди реалізується в сукупності дій, але відповідно до особливостям

окремого прийому, розрізняють і систематизують методи. Таким чином алгоритм може відрізнитися в одному на спеціальному етапі для певних особливостей дії, приладу, технологічних особливостей процесу, що дає значний набір різних методів методів, які можуть бути зведені до основних або навіть основних один

У цьому випадку в літературі розрізняють наступні групи методів:

1) методи, засновані на дослідженні, знаннях та інтуїції фахівців: метод «мозкового штурму», метод «сценаріїв», метод експертних оцінок, метод «Дельфі», морфологічний метод, метод ділових ігор;

2) методи формалізованого подання систем: аналітичний, статистичний, теоретичний-множинний, логічний, лінгвістичний, семіотичний, графічний, структурно-лінгвістичний, моделювання, симулято-динамічне моделювання;

3) складні методи: комбінаторика, ситуативне моделювання, типологія, графічно-семіотичне моделювання, методи дослідження інформаційних потоків [65].

У роботі А.Д. Майкельсона "Пояснення 25 000 іноземних слів, введених в російську мову з зазначенням їх коріння", який був опублікований в 1865 році, метод визначається як спосіб і спосіб дії [66].

У "Сучасному філософському словнику" поняття "метод" розглядається як спосіб досягнення будь-якої мети, вирішення конкретної проблеми; сукупність прийомів або операцій практичного або теоретичного розвитку (знання) реальності.

У словнику іноземних слів, що входять до складу російської мови в загальному видання, метод Ф. Павленкова визначається як відомий порядок або план, необхідний для досягнення певної мети. У науковій літературі способами діяльності в основному розуміються методи, засоби, що використовуються для вирішення завдань або досягнення певної мети [64, с. 126].

Як правильно заявив К. В. Для ефективної роботи з адаптації українського законодавства до законодавства ЄС Національна програма адаптації законодавства передбачає застосування найбільш ефективних методів

та заходів суб'єктами адаптації. В процесі законодавства України вчені та практики ЄС можуть використовувати наступні методи: наближення, реалізація, правова проникнення, прийом правових норм, положень, стандартів та актів ЄС у законодавстві України, ратифікація . Уніфікація, на думку К.В. Руд (це повинно бути узгоджено) можна віднести до типів систематизації законодавства, і тому необхідною умовою для цього є наявність правових актів, що діють для України та ЄС, а не ті, які мають бути прийняті лише [67 , с. 75].

Варто зупинитися більш уважно на кожному з цих методів. Так, зокрема, як вже зазначалося в наближенні законодавства (від лат. Аппроксимация - конвергенція), є заміна деяких нормативних правових актів іншими, в тому чи іншому сенсі, близькому до оригіналу.Цікаво, що навіть у чесних джерелах можна виявити неправильне співвідношення понять адаптації та наближення, як згадувалося в розділі першого дослідження. Наприклад, Р. М. Бірюков стверджує, що українське законодавство є неадекватно успішним - "адаптація", яка вказує на стан конвергенції правової системи України з правовою системою ЄС. На думку вченого, точніше, що відповідає характеристиці цього процесу, є термін "наближення", що відображає, скоріше, процес наближення, ніж збіжність [68, с. 12].

У свою чергу О.К. Вишняков, розслідуючи наближення правового забезпечення майнових цивільних правовідносин в Україні до умов внутрішнього ринку Європейського Союзу, зазначає, що об'єктом наближення є *acquis communautaire* - правова спадщина Європейських Співтовариств, як нормативна, так і правова , а також "м'які" регуляторні інструменти. Це пов'язує цю концепцію з інтеграційним законодавством України, яке характеризується як система регуляторних актів, яка формується, і спрямована на досягнення Українським законодавством сумісності та дотримання *acquis* та міжнародних норм, що застосовуються в законодавстві ЄС [69, с. 13].

В ПОРЯДКУ. Вишняков також зазначає, що корекція методу наближення відповідає рівню адаптації та рівню "конвергентної" гармонізації. У цьому випадку найбільш плідним методом "конвергентної" гармонізації є, на

його думку, метод, за яким об'єкт не є нормами, а ключові принципи. Основою європейської гармонізації законодавства України повинно бути, перш за все, "глобальний" принцип недискримінації суб'єктів відносин між товарними майновими відносинами між ЄС та Україною на рівні міжнародної торгівлі, а також на спільного ринку.

Принцип стабільності передбачає, що умови, за яких діють відносини суб'єктів товарної власності, зберігаються. Основні принципи включають усунення економічних та неекономічних бар'єрів, "належне врядування", відкритість та прозорість. Значною мірою згадані аспекти адаптації цивільного права також характерні для відповідної методики адаптації вітчизняного економічного законодавства до норм ЄС.

Отже, наближення розуміється як спосіб адаптації економічного законодавства до норм ЄС, який полягає в тому, щоб замінити деякі нормативні правові акти іншими, близькими до попередніх.

У свою чергу, "Implement" англійською буквально означає "втілення використання певної процедури", "надання практичних результатів і тактичне виконання конкретними засобами". Переважна більшість міжнародно-правових норм, що містяться в міжнародних правових договорах, здійснюються через національний механізм реалізації.

У міжнародній юридичній літературі термін "реалізація" використовується в сенсі співвідношення міжнародного та внутрішнього законодавства. Проте в правових доктринах країн СНД цей термін має більш широке тлумачення. За словами А. І. Вигловської, яка досліджує систему здійснення прав людини, включаються процедури та механізми реалізації міжнародних стандартів прав людини. Міжнародні інструменти для здійснення прав людини включають інституційні та традиційні засоби. Міжнародні процедури здійснення прав людини у формі моніторингу імплементації міжнародних стандартів прав людини, отримання та розгляду повідомлень про порушення прав людини отримують особливості інституційних або звичайних засобів впровадження, в залежності від органів, які їх виконують. Національні

засоби для здійснення міжнародних стандартів прав людини включають в себе дії держав щодо здійснення міжнародного права у порядку, встановленому національним законодавством. Ці кошти включають: приведення національного законодавства у відповідність до міжнародно-правових зобов'язань держави, приведення адміністративної та судової практики у відповідність з ратифікованими конвенціями. Трохи подібна точка зору на характер реалізації веде МО Раскаль

Таким чином, адвокат при вивченні здійснення міжнародного повітряного права в внутрішньому законодавстві держав зазначає, що в цілому реалізація в цій сфері законодавства складається з двох компонентів: правових та організаційних елементів. Організаційно, як правило, входять органи національного управління повітряним рухом, які є громадською організацією, яка відповідає за регулювання всіх аспектів діяльності повітряного простору (аеронавігація, економічні питання, авіаційна безпека тощо). Така організація повинна спрямовувати свою діяльність на забезпечення виконання зобов'язань за міжнародними угодами в галузі повітряного права, сприяючи реалізації цілей та завдань державної політики.

Вона також повинна розробити спільну стратегію в галузі повітряного транспорту, займатися питаннями ліцензування та питанням спеціального процесу ліцензування повітряного права. Міжнародне правове об'єднання, яке дедалі активніше впроваджується на практиці, та інтенсивна конкуренція за ринки повітряних перевезень між авіакомпаніями розвинених країн призвели до необхідності чіткого юридичного розмежування між правом польотів та комерційними правами, тобто правом на ведення повітряних перевезень транспорту або так званої "свободи повітря".

Проте, як зазначив вчений, урядові органи, що займаються здійсненням міжнародного права в цій сфері, є: Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, Міністерство закордонних справ України, Міністерство інфраструктури України, місцеве влада

Кожен з вищезазначених органів керує своєю компетенцією, виконуючи відповідні заходи щодо виконання [70, стор. 14].

У свою чергу І. З. Брацюк зазначає, що імплементація законодавства ЄС є процесом транспортування законодавства Європейського Союзу, включаючи встановлення процедури та процедур їх здійснення в національному правовому порядку держав-членів. Вчений абсолютно правильно зазначив, що цей процес також включає в себе тлумачення, практику застосування, застосування та виконання закону, які відповідають законодавству ЄС державними органами держав-членів. У свою чергу, механізм реалізації законодавства ЄС являє собою сукупність правових та інституційних засобів, що використовуються в рамках Європейського Союзу з метою запровадження законодавства ЄС у національному правовому порядку держав-членів. За словами І. З. Братсука, саме завдяки цьому механізму забезпечується ефективна імплементація законодавства ЄС у національну правову систему держав-членів, що, у свою чергу, сприяє розвитку та тіснішій взаємодії обох правоохоронних наказів. Ефективність законодавства ЄС буде прямою пропорцією того, наскільки всебічно країни-члени ЄС забезпечують їх реалізацію та забезпечення виконання на національному рівні, що, в свою чергу, вимагає, щоб держави-члени запровадили складні законодавчі та виконавчі інструменти для реалізації правил ЄС закон у своїй національному правовому порядку, а також постійно вдосконалювати механізм реалізації, що підвищить ефективність цього процесу.

ЄС створив унікальний та специфічний механізм впровадження своїх положень у національний правовий порядок держав-членів, який значно відрізняється та ефективніший, ніж класичні міжнародні механізми реалізації міжнародного права в рамках національних правоохоронних повноважень. Це пов'язано з особливим статусом та правовим характером цієї регіональної наднаціональної асоціації.

Розумні думки з цього питання також висловлюються Д.М. Величко. Зокрема, він підкреслює, що ефективність приведення національного

законодавства у відповідність до міжнародних стандартів залежить від того, як це буде зроблено. Тому важливо, як правила міжнародного права застосовуються в національному законодавстві. Вибір того, як міжнародні норми застосовуються при вирішенні внутрішніх питань, залежить від характеру норм міжнародного права. Учений вважає, що немає самовикнувані самовиконувани і міжнародного права, хоча він стверджує, що поділ є дещо свавільним, оскільки в будь-якому випадку очікується мінімальний набір процедур адаптації та гармонізації міжнародного права національним законодавством, спрямовувати їх використання. У цьому випадку, в процесі спільного міждержавного вибору до вектора регулювання певних питань кожна держава сама встановлює для себе варіанти приєднання до встановлених більшістю положень [71, с. 14].

Крім того, Д.М. Величко стверджує, що процес впровадження міжнародно-правових норм у сфері праці складається з двох етапів: 1) будь-якої форми надання Україною згоди на обов'язковість міжнародного договору; 2) виконання міжнародних зобов'язань.

Найуспішніше визначення виконання в вітчизняній юридичній літературі дало О.С. Гавердовський, який зазначив, що здійснення норм міжнародного права є цілеспрямованою організаційно-правовою діяльністю держав, здійснюваних індивідуально, колективно чи в рамках міжнародних організацій з метою своєчасного, всебічного та повного виконання своїх зобов'язань, відповідно до міжнародного права, прийнятого ними.

Отже, імплементація правових актів ЄС передбачає запровадження в українському законодавчому акті в незмінному вигляді положень законодавства ЄС для повного, оперативного та повного виконання зобов'язань, взятих відповідно до законодавства ЄС.

Таким чином, реалізація є методом адаптації економічного законодавства до норм ЄС, що полягає у фактичному виконанні міжнародних зобов'язань у галузі господарського права на внутрішньому рівні.

Зважаючи на здійснення економічного законодавства, особливий інтерес викликає так звана юридична інфільтрація, хоча цей термін ще не знайшов своє чітке визначення ні в юридичній літературі, ні в законодавстві.

Термін інфільтрація, перекладена з латинського, означає проникнення (in-in, фільтрація - проникнення, інфузія) [72].

На нашу думку, правова інфільтрація може бути певною мірою визначена як проникнення правових норм, що містяться в рамках міжнародного права в національному законодавстві. Впровадження в цьому контексті отримує ознаки юридичної інфільтрації.

Юридична інфільтрація дозволяє державам використовувати у своєму національному законодавстві не повністю юридичну норму, а лише частину її, якщо "відкидати" ті правила, які можуть діяти окремо, а не в контексті правової системи держави, системи держави органів, судової системи та інших складових, оскільки право як система включає в себе безліч елементів і чи є правова установа співпрацювати з іншими правовими інституціями, між ними встановлено множинні стосунки [73, с. 12].

Проте процес правової інфільтрації впливає не тільки на сферу взаємодії міжнародного та внутрішнього державного права, але також відображається в взаємодії національних правових систем різних держав. У цьому випадку особливо важливо вивчити юридичний досвід країн, які перебувають на більш високому рівні економічного, соціального та політичного розвитку.

Не достатньо просто відкласти норми права, які в рамках національного законодавства однієї держави, у внутрішньому законодавстві іншої держави, необхідно створити умови для їх успішного здійснення. Не можна не погодитися з думкою М.В. Немітіної про те, що "турбота про відсутність бажання ввести введення нового, щоб дійсно оцінити" ґрунт ", що передав інститути, зрозуміти їхній власний досвід, традиції, особливості законності культура, вивчення тенденцій сучасного розвитку країни, аналіз цих факторів, що дозволяє нам робити прогнози про можливості впровадження нової правової структури в стан тієї чи іншої держави "[73, с. 9].

Таким чином, очевидно, що чисто механічне перенесення на рівень регуляторного регулювання правових норм та використання технік юридичних технологій недостатньо для найбільш ефективного здійснення в національному законодавстві однієї держави, яка вже успішно функціонує, правових норм, що містяться в національному закон іншої держави. Необхідно мати "креативний підхід ...", в якому можна покластися на те, що інститути відновлюються або передаються з інших правових систем, норми чи принципи будуть не тільки формально включені в структуру нової правової системи, але й ефективно реалізовані ".

Фактично, юридична інфільтрація, на нашу думку, спрямована на надання державам свободи вибору правових норм, які органічно вписуються в національне законодавство. Отже, залежно від джерел змісту заздалегідь визначених норм і правил поведінки, можна виділити два види правової інфільтрації: 1) правова проникнення норм міжнародного права в національне законодавство; 2) правова проникнення норм національного законодавства однієї держави в внутрішнє право іншої держави.

Для того, щоб успішно почати функціонувати, введені правові норми повинні бути юридично оформлені через законодавчу або іншу регулятивну діяльність. Коригування законодавства повинно відповідати потребам суспільства. Це може бути досягнуто різними шляхами, наприклад, за допомогою організаційно-правових заходів, передбачених компетентними державними органами, або шляхом проведення досліджень щодо запровадження норм у національному законодавстві для визначення їх слабких сторін.

У будь-якому випадку, ці нововведення можуть бути реалізовані лише за бажанням влади щодо впровадження нової правової норми. І, звичайно, необхідно визначити межі такого запозичення. У цьому випадку юридична інфільтрація є тим, що дає змогу державам вдосконалювати своє національне законодавство, в тому числі економічне, використовуючи або внутрішній закон, або повністю легалізовану норму, або лише частину її [74].

Таким чином, правова інфільтрація як метод адаптації економічного законодавства України до норм ЄС є процесом проникнення правових норм законодавства ЄС у внутрішнє економічне законодавство за допомогою певних методів.

Інший метод - отримання законодавства Європейського Союзу означає, відповідно до "КМ Руда", процес перенесення правової системи, її частини та / або правової культури Європейського Союзу в правову систему України.

У свою чергу, М. В. Буроменський вважає, що прийом - це текстовий повторення нормативним органом держави змісту міжнародної правової норми в статті нормативно-правового акта. Звернення до прийому може мати різні мотиви: від бажання повторювати успішну формулювання статті міжнародного правового акта на бажання продемонструвати найбільш повне дотримання міжнародного зобов'язання. Прийоми зустрічаються досить часто [75, с.67].

Наприклад, вчений підкреслює, що внутрішнє законодавство після 1991 року містить багато рецептів як у законах, так і в Конституції України. Наприклад, в ч. 1 ст. 25 Конституції України зазначається: "Громадянину України не можна позбавляти громадянства та права змінювати громадянство".

Аналогічне правило міститься в ч. 2 ст. 15 Загальної декларації прав людини: "Ніхто не може бути свавільно позбавлений громадянства або права змінити свою громадянство". У більшості випадків прийом використовується після того, як держава виражає згоду на міжнародну угоду, що зобов'язує (наступний прийом). Іноді держава вживає заходів для приведення свого законодавства у відповідність до норм міжнародного договору на етапі підготовки до приєднання до неї (попередній прийом). На ресепшені відзначають М.В. Буроменський, не можна говорити про прямий вплив міжнародно-правових норм у внутрішньому правопорядку, оскільки прийом - це не що інше, як засіб їх заміщення. Після прийняття в національному законодавстві правила починають діяти лише зовні, словесно схоже на міжнародно-правові, по суті - правила внутрішнього права.

Факт прийому не має жодних сумнівів для тлумачення відповідної норми внутрішнього законодавства. Отримання найбільш авторитетних міжнародно-правових норм (наприклад, норми Міжнародного пакту про громадянські та політичні права 1966 року, Конвенція про захист прав людини та основних свобод 1950 року) можуть впливати на тлумачення навіть правил конституція [76, с. 68].

О. К. Вишняков вказує, що метод прийому відповідає рівню "конвергентного" об'єднання. За словами О.В. Вишнякова, яка досить суперечлива, особливо в контексті внутрішнього економічного законодавства, європейські інтеграційні процеси в законодавстві України в принципі не вимагають системного прийому. Крім того, за даними О.В. Вишняков, процес прийому не може бути зведене до механічного перенесення нормативних актів до законодавства України, не змінюючи їх якості як актів ЄС та зміну їхнього змісту.

У той же час концепція Європейської політики сусідства дозволяє "запозичити частину законодавства ЄС", що означає системний прийом на рівні правового регулювання певних видів відносин. Об'єктами прийому є макроеlementи - принаймні, починаючи з набору правил, що охоплюють той чи інший тип юридичних відносин. Вважається, що суть рецепта полягає в тому, що на основі національного законодавства норми міжнародного права стають правилами національного права, тобто останніми (наприклад, законом) повторюються зміст норм міжнародного права закон. Це може бути справою, наприклад, коли держава приймає національне законодавство, яке повторює вимоги міжнародного договору.

У свою чергу, в юридичній літературі типи прийому розглядаються як перетворення та паралелізм. Таким чином, трансформація передбачає перетворення норми міжнародного права на аналогічну (хоч і не завжди ідентичну) норму національного права за допомогою так званого "трансформатора", тобто нормативного правового акту національного права. Це означає, що міжнародне право не може бути безпосередньо застосоване в

національному правовому порядку, але вимагає певних змін (наприклад, зміна гіпотези правил щодо одержувачів), щоб її правила могли ефективно функціонувати в іншій системі права.

Р. Бледсо та Б. Бушек вважають доктрину трансформації принципом, згідно з яким "для того, щоб міжнародне право ставало" законом країни "(законом Російської Федерації) земля), вона повинна стати частиною внутрішнього права, тобто вона повинна бути законодавчим актом для перетворення міжнародної норми в національну (внутрішню) норму "[77]. Згідно з цими авторами, вчення про перетворення є частково ґрунтуючись на вірі в суверенний характер держави, оскільки держава, в силу свого власного суверенітету, повинна висловлювати свою згоду на обов'язковість міжнародного права досить чітко та чітко, наприклад, шляхом прийняття національного закону .

Досить критичним для поняття трансформації є І.І. Лукашук, який справедливо вказує, що термін "трансформація" є умовним, і його слід використовувати лише тому, що це широко визнано. Його думка І. І. Лукашук пояснює, що насправді відбувається у процесі, який називається трансформації, немає реінкарнації норми міжнародного права, яка зберігає свій статус. Натомість зміст норм міжнародного права дає статус норми національного права. Власне кажучи, І.І. Лукашук, ось мова йде про реалізацію міжнародної норми за допомогою національного законодавства [78, с. 224].

На думку С. В. Черніченко, термін "трансформація", незважаючи на його обумовленість, все ще може бути відданим перевагу перед іншими умовами. Крім того, вважає він, трансформація відбувається у всіх випадках, коли національне законодавство відповідає міжнародному праву, навіть якщо формулювання міжнародного договору може викликати ілюзію прямого застосування її положень для регулювання внутрішніх відносин . У науці існують два типи перетворень: загальне (загальне) перетворення та спеціальне (індивідуальне) перетворення. Загальне перетворення полягає у включенні до національної правової системи всіх або частин міжнародного права (договорів

або рішень міжнародних організацій або тільки міжнародного звичайного права) на основі загального правила національного законодавства (найчастіше норми конституції держави) У свою чергу, особливе перетворення передбачає перетворення окремого джерела міжнародного права (окремої угоди або рішення міжнародної організації) у норму національного законодавства шляхом застосування конкретного національного правового акту.

У правовій літературі іноді можна припустити, що перетворення, скажімо, міжнародного договору, відбувається при ратифікації цього договору. Проте думка є більш правильною, що сама ратифікація не є актом перетворення, якщо національне законодавство чітко не вказує на те, що ратифікація є результатом перетворення. Насправді, ратифікація є одним із способів вираження згоди держави на обов'язковий для неї міжнародний договір і як такий має міжнародно-правові наслідки [79].

Наука також іноді відрізняє пряме та непряме перетворення. Так, на думку І.І. Лукашук, в прямому перетворенні правил договору, створює в національному праві однакові норми в силу самого акта ратифікації або іншої форми прийняття договору.

З непрямым перетворенням на основі міжнародного договору видає національний нормативний акт, який більш-менш повністю відтворює зміст договору. Натомість паралелізм означає повторення норми міжнародного права в національному законодавстві. Іншими словами, законодавець створює норми національного законодавства, які відповідають нормам міжнародного права, тобто таким національним правилам, які, хоча й не завжди ідентичні, є схожими за змістом до норм міжнародного права.

Таким чином, прийом як спосіб адаптації економічного законодавства України до норм ЄС є процесом переходу норм економічного законодавства від законодавства однієї правової системи до іншої. В той же час, це найефективніший спосіб адаптації економічного законодавства до норм ЄС.

Крім того, серед методів адаптації вітчизняного економічного законодавства до норм ЄС можна ратифікувати ратифікацію. Ратифікація

(латинська ратифікація, з ратусу - схвалена + facio - do) - остаточне затвердження міжнародний договір є верховним органом держави. Уповноважує згоду держави на зобов'язання щодо її положень, встановлених міжнародним договором. Це супроводжується обмін ратифікаціями між державами. Акт про ратифікацію означає, що правила міжнародного договору стають невід'ємною частиною національного законодавства.

Проте в інших країнах цей термін може мати інші значення. Так, у Сполучених Штатах ратифікація означає особливу процедуру прийняття конституційних поправок.

Процес ратифікації відбувається на багатьох етапах і є дещо складним, що призводить до повільного руху від пропозиції щодо ратифікації міжнародно-правового документа до самої ратифікації. Однак такий підхід до процесу ратифікації є обґрунтованим, оскільки, ратифікуючи певні міжнародно-правові норми, необхідно чітко визначити здатність держави виконувати свої міжнародні зобов'язання.

У контексті ратифікації міжнародного права, у тому числі норм економічного права ЄС, слід зазначити, що ставлення України до питання про відношення національного та міжнародного права було вперше сформульовано в Декларації про державний суверенітет України в 1990 р., яка проголосила "пріоритетом загальноприйнятих норм міжнародного права до норм національного законодавства" (стаття Х). У Законі України "Про наслідки дії міжнародних договорів на території України", а пізніше - до Закону України "Про міжнародні договори України", це положення Декларації доповнено: "... міжнародні договори, укладені та належним чином ратифіковані Україною є невід'ємною частиною національного законодавства України та застосовуються в порядку, встановленому нормами національного законодавства ".

Конституція України в ст. 9 підтвердили, що існуючі міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Укладення міжнародних договорів, що суперечать Конституції України, можливе лише після внесення

відповідних змін до Конституції України. З прийняттям цих нормативних правових актів в Україні було зроблено спробу створити новий закон та порядок у порівнянні з тим, що панувало в державі під час свого перебування в СРСР.

Проте, незважаючи на існування загальних законодавчих основ, практика застосування міжнародного права в Україні залишається слабкою.

Цей висновок також підтверджується тим фактом, що, на думку міжнародних експертів, на початку 90-х Україна була однією з перших десяти держав на рівні ратифікації міжнародно-правових документів з прав людини.

Істотно змінився з часу визнання України з часу вступу України до Ради Європи, що, в свою чергу, свідчить про те, що українська держава насправді на шляху демократичних перетворень, має бажання все більшого членства в Європейська спільнота. Однак, згідно з оцінкою європейських фахівців, Верховна Рада України повинна забезпечити відповідність європейському законодавству 3,9 тис. Законодавчих актів.

Зокрема, у сфері комерційного права Україна ратифікувала Конвенцію 1950 року про захист прав людини та основних свобод, Конвенцію про захист фізичних осіб стосовно автоматичної обробки персональних даних від 28 січня 1981 року, Європейську конвенцію про захист прав людини та основних свобод Транскордонне телебачення від 5 травня 1989 року, Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті від 25 лютого 1991 року, Угоду про співробітництво в галузі інформації від 9 жовтня 1992 року тощо.

Однак, згідно з національним законодавством, на практиці, на жаль, має бути погодитися з В.Д. Величко, що визнання або ратифікація деяких міжнародних нормативно-правових актів, які встановлюють і встановлюють права людини, ще не означає їх ефективного та ефективного застосування та реалізації [80, с. 15].

Отже, ратифікація - це метод адаптації економічного законодавства України до норм ЄС, який полягає у остаточному затвердженні Верховною

Радою України міжнародного договору як джерела економічного законодавства України та передбачає, що такий акт стає невід'ємним частина національного законодавства України і застосовується у порядку, встановленому для норм національного законодавства.

Підбиваючи підсумки вивчення методів адаптації економічного законодавства України до норм ЄС, слід зазначити, що останнє повинно означати комбінацію методів та засобів адаптації вітчизняного економічного законодавства до норм ЄС, мета яких це гармонізувати економічне законодавство у цій галузі з відповідними європейськими стандартами.

Система методів адаптації економічного законодавства України до норм ЄС є: наближення, реалізація, правова інфільтрація, отримання правових норм, положень, стандартів та актів ЄС для економічних законодавство України, ратифікація.

Наближення стосується методу адаптації економічного законодавства до норм ЄС, яке полягає в тому, щоб замінити деякі нормативно-правові акти інших близьких до попередніх.

Впровадження - це метод адаптації економічного законодавства до норм ЄС, який полягає у фактичній реалізації міжнародних зобов'язань у сфері економічного права на національному рівні. Юридична інфільтрація як метод адаптації економічного законодавства України до норм ЄС є процесом проникнення правових норм законодавства ЄС у внутрішнє економічне законодавство за допомогою певних методів.

Прийом як спосіб адаптації економічного законодавства України до норм ЄС - це процес переходу норм економічного законодавства від законодавства однієї правової системи до іншої. Одночасно він є найбільш ефективним методом адаптації законодавства ЄС.

Ратифікація - це метод адаптації економічного законодавства України до норм ЄС, який полягає у остаточному затвердженні міжнародного договору як джерела економічного законодавства України Верховною Радою України та передбачає, що такий акт стає невід'ємною частиною національного

законодавства України та застосовується в порядку, встановленому для норм внутрішнє законодавство.

Висновки до II розділу

Отже, проаналізувавши все перераховане вище, варто зробити наступні висновки щодо цього розділу:

1. Принципи є загальними принципами реалізації тієї чи іншої діяльності. Процес адаптації законодавства базується на кількох категоріях принципів, а саме: загальних принципів права; основні принципи міжнародного права; процесуальні принципи європейського права; категорія, що стосується конкретних аспектів діяльності Європейського Союзу (принцип прозорості, принцип субсидіарності, принцип пропорційності, принцип партнерства, принцип пріоритету європейського права над національними).

У нинішньому контексті адаптація повинна ґрунтуватися на принципі доцільності, тобто в процесі адаптації, насамперед, наслідків введення норм, передбачених актами азійської спільноти народів з точки зору їх впливу на економічну, соціальну та політичну ситуацію в Україні.

2. Інституційний механізм адаптації національного законодавства включає: Верховну Раду України, Кабінет Міністрів України та Координаційну раду з питань адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Інституційний механізм адаптації законодавства постійно вдосконалюється, але варто було сформулювати наступні заходи для його вдосконалення:

- усунення існуючих правових конфліктів в інституційному забезпеченні адаптації національного законодавства до законодавства ЄС;
- у посиленні євроадаптації юридичної особи віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України шляхом включення до складу Координаційної ради з питань адаптації законодавства України до

законодавства Європейського Союзу делегування повноважень забезпечити взаємодію уповноважених органів, зовнішнє спілкування з питань адаптації законодавства тощо;

- у підвищенні інституційної спроможності Міністерства юстиції, повертаючи йому статус спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері адаптації українського законодавства та делегування повноважень щодо широкого "єврододатку";

- у оптимізації роботи Координаційної ради з наближення законодавства України до законодавства Європейського Союзу шляхом активізації його діяльності, коригування мети діяльності, підвищення якості підготовки нарад та обґрунтованості прийнятих рішень, забезпечення імперативу своїх рішень органам місцевого самоврядування, поставивши до структурного підрозділу Міністерства юстиції обов "організаційно-технічне забезпечення своєї діяльності, розширення складу за рахунок залучення представників спеціалізованих дослідницьких та судових установ, громадянського суспільства інститути та авторитетні іноземні експерти;

- впровадження практики проведення наукових конференцій та представницьких круглих столів (семінарів, тренінгів тощо) з метою публічного обговорення актуальних проблем адаптації законодавства, а також здійснення загальнодержавних інформаційно-освітніх заходів, спрямованих на роз'яснення стан, проблеми та перспективи адаптивної діяльності тощо.

3. Методи адаптації законодавства - це набір методів та засобів адаптації вітчизняного економічного законодавства до норм ЄС, метою якого є гармонізація економічного законодавства у цій сфері з відповідними європейськими стандартами.

Система методів адаптації економічного законодавства України до норм ЄС є: наближення, реалізація, правова інфільтрація, отримання правових норм, положень, стандартів та актів ЄС для економічних законодавство України, ратифікація.

РОЗДІЛ 3.

АДАПТАЦІЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ПРОБЛЕМАТИКА ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

3.1. Удосконалення механізмів державного управління адаптацією національного законодавства до надбань Спільноти

Найважливішим завданням для науки про комерційне право, як підкреслюється Концепція модернізації державного законодавства на основі Господарського кодексу України, є всебічне розвиток секторального законодавства. Це означає, по-перше, збільшення змісту коду завдяки нормам діючих актів, що довели свою корисність у процесі правоохоронних дій; по-друге, гармонізація норм, що залишилися поза кодексом, з нормами останнього [81]. Економічні відносини не потребують фрагментарного правового вдосконалення, а саме модернізації, тобто такого оновлення, яке відповідає поточному рівню вирішення цієї проблеми. Незважаючи на те, що Цивільний кодекс України містить загальні положення правового регулювання економічних відносин, різні типи економічних відносин прямо регулюються багатьма нормативно-правовими актами, в яких існує безліч суперечливих та некоординованих положень. Отже, після набрання чинності з 1 січня 2004 року, Цивільний кодекс України все ще стикається з різними відмінностями у регулюванні акціонерних товариств, у запобіганні набігів, при встановленні економічної та юридичної відповідальності при визначенні правового статусу економічні суб'єкти тощо. Ці аспекти цієї проблеми необхідно глибоко і всебічно проаналізувати, щоб знайти оптимальні рішення, оскільки лише таким чином можна суттєво вплинути не тільки на практику господарської діяльності, але й на формування основних теоретичних положень їх економічного та правового регулювання.

Нагальною потребою є зміцнення ключової ролі Цивільного кодексу України у всіх сферах правового регулювання економічних відносин. Необхідно враховувати той факт, що кодифікація загальних положень правового регулювання економічних відносин здійснювалася на основі ряду кодированих актів. Продовження процесів кодифікації можливе лише з урахуванням змін основних правових актів, що підкреслює необхідність модернізації законодавства.

Зараз існує проблема адаптації українського законодавства до законодавства ЄС. Економічне законодавство України характеризується безліччю нормативно-правових актів, які не тільки не узгоджені між собою, а часто суперечать один одному. Отже, після введення в дію Цивільного кодексу України щодо правового регулювання зовнішньоекономічних зв'язків майже 270 таких акцій було прийнято на рівні законів, постанов Верховної Ради та Кабінету Міністрів України, розпорядження Президента України. Ця проблема повинна бути вирішена шляхом подальшої кодифікації на основі аналізу ефективності регуляторного впливу законодавства на економічні відносини. Актуальна є внутрішня гармонізація законодавства, яке регулює окремі економічні відносини. Без подовження, без модернізації Цивільного кодексу України неможливо зробити реальні кроки щодо наближення українського законодавства до законодавства ЄС в цілому.

Прикладом позитивного розвитку процесу кодифікації є Німеччина, яка, як і Австрія, займає лідируюче місце в Європі з точки зору розвитку теорії економічного права. У цих країнах державне право приділяється серйозній увазі, тому неможливо здійснити заходи щодо модернізації українського законодавства без ретельного вивчення теорії економічного права в Німеччині. Практичний досвід України щодо адаптації німецького національного законодавства до законодавства ЄС також є безцінним для України. Зрештою, на практиці в ЄС процеси адаптації національних законів держав-членів Співтовариства здійснюються постійно. Прикладами є директиви Ради

Європейського Союзу, які безпосередньо регулюють окремі питання адаптації законодавства країн-членів ЄС.

Спеціальне законодавство про регулювання економічних відносин сформувалося в Німеччині в дев'ятнадцятому столітті. У Німеччині, окрім Цивільного кодексу (Zivilgesetzbuch) у 1896 році, застосовується Закон про товарний знак (Handelsgesetzbuch) від 1897 року [82, 83]. Цей акт неодноразово змінював як зміст, так і структуру. Однак глобальна модернізація торгівлі була проведена в 1998-2001 роках. Відповідно до Закону 1998 року "Про реформу законодавства про торгівлю Німеччини", Комерційна угода вніс зміни до положень про визначення концептуального апарату, а також тих статей, що стосуються правового регулювання її основних установ. Однією з причин модернізації цього кодифікованого акта є широке міжнародне уніфікація норм торгового права, прийняття ряду Директив ЄС та міжнародних конвенцій, що в підсумку призвело до радикального перегляду норм національного законодавства.

Останні зміни збільшили вартість Торговельної угоди в регулюванні господарської діяльності. Зокрема, згідно з §344 Висновку, ефект його норм поширюється і на операції трейдерів, пов'язані з їх підприємницькою діяльністю. Положення німецького Цивільного кодексу підлягають додатковому застосуванню у випадку, якщо в правилах торговельного законодавства існують прогалини у сфері спеціального регулювання.

Висновок Німецької комерції, як і Цивільний кодекс, складається з п'яти книг. У першому "Торговий статус" - вісім розділів. "Комерційні торговці", "Комерційний реєстр", "Комерційне ім'я", "Торгові книги" (термін дії закінчився), "Замовник і повноваження ведення бізнесу", "Комерційні службовці та студенти у торгівлі", "Комерційний представник", "Торговий брокер" »У другому« Торговельні асоціації та таємне товариство »- три розділи« Повна компанія »,« Партнерство суспільства »,« Таємне товариство ». У третій "Торгові книги" - п'ять розділів. «Правила для всіх трейдерів», «Додаткові правила для ділових товариств (акціонерні товариства, акціонерні

товариства, певні види торговельних асоціацій)», «Додаткові правила для зареєстрованих кооперативів», «Організація приватної фінансової звітності, фінансово-дорадча рада». У четвертому "Торговельні угоди" - шість розділів. "Загальні умови", "Комерційний купівля-продаж", "Угода про комісію", "Перевезення вантажів", "Договір про транспортну експедицію", "Зберігання на складі". У п'ятій книзі, яка, за кількістю статей, складає майже половину всієї колекції, різні питання морської торгівлі регулюються докладно.

Торговельна угода значною мірою зберегла регуляторне значення, хоча частка спеціальних законів серед джерел комерційного права Федеративної Республіки Німеччини постійно зростає. Важко уявити німецьке законодавство без таких основних законів, як Закон про частку 1965 року, Закон про товариства з обмеженою відповідальністю 1892 року (за формулою 1980 року), Закон про обмін 1896 року (за формулою 1908 року) Закон про банки 1961 року, Закон про цінні папери 1937 року, Закон про страховий договір 1908 року, Статут конкурсу 1877 року (з поправками, внесеними в нього 1898 року з подальшими змінами та доповненнями), Закон про світові угоди 1935 року, 1976 р. Промисловий закон, Закон про недобросовісну конкуренцію 1909 р., Закон про заборону обмеження конкуренції у 1957 р. (у редакції 1990 р.), Статут був ратифікований в 1938 р., Закон про автомобільний транспорт 1952 р. формулювання 1983 р.) та інші.

Як відомо, Цивільний кодекс України діє з 1 січня 2004 року, але на сьогоднішній день наше господарське законодавство практично не змінилося в напрямку адаптації до норм ЄС. Взагалі, воно залишається надто об'ємним та не координованим. У цьому сенсі позитивним є факт прийняття Закону України "Про міжнародне приватне право" від 23 червня 2005 р., Який акумулює основні приватно-правові бази регулювання економічних відносин. Важливо також використовувати аспекти публічного права, зокрема, основні засоби державного регулювання економічної діяльності. Проте на сучасному етапі розвитку науки про економічне право ретельне вивчення досвіду

державного регулювання господарської діяльності в деяких країнах ЄС, зокрема в Німеччині, не було підготовлено.

Як бачимо, вітчизняна економічна наука ще не задіяна в системі аналізу та використання німецького досвіду, що підкреслює актуальність модернізації економіко-правового регулювання державних відносин в Україні та їх адаптації до норм ЄС.

Деякі німецькі юристи не розуміють, чому в Україні вони не були належним чином оцінені тим фактом, що такий важливий кодифікований нормативний акт був створений та введений в дію як ГД, а навпаки, певні сили керують своїми спробами скасувати це. Дійсно, як відомо, якщо держава користується регулюванням державної діяльності за допомогою кодифікованого правового акта, це свідчить про високий рівень юридичної науки, оскільки кодифікація економічного законодавства є надто складною. Незважаючи на те, що німецький Цивільний Кодекс та Торговельна Угода Німеччини набрали чинності ще 1 січня 1900 року і постійно вдосконалювалися, німецькі вчені дуже критично ставляться до них. Таким чином, відомий німецький вчений Р. Штейбер зазначає, що "економічний та адміністративний закон Німеччини є безладним розшаруванням нормативних актів з характерною, вираженою фрагментацією правової справи". Характеризуючи сучасне економічне право Німеччини, він підкреслює, що за рівнем кодифікації вона явно відстає від інших галузей права [85, с. 12].

Європейський Союз прагне систематизувати економічне законодавство. З цією метою був виданий "Господарський кодекс ЄС", в якому систематизовані найважливіші правові акти. До речі, протягом останнього десятиріччя німецька Угода про торгівлю була суттєво доповнена у зв'язку з розвитком економічного права ЄС. В основному ці домовленості пов'язані, перш за все, з Законом про контроль за діяльністю підприємців, Директивою ЄС про бізнес-асоціації, Законом про державні закупівлі тощо.

Замість цього ми відзначаємо, що в Україні існує певна думка серед вчених про доцільність скасування Господарського кодексу. На нашу думку,

скасування Цивільного кодексу України, по суті, є серйозним ударом для такої галузі юриспруденції, як економічний закон. Тут доцільно нагадати про думку Р. Штебер: «Необхідність економічного права як юридичного питання виникає лише тоді, коли держава має намір керувати економічною поведінкою своїх громадян. Якщо держава не має справу з регулюванням, управлінням або стимулювання економічних процесів або будь-яких інших форм впливу на економічну діяльність, то вона не потребує економічного права "[85, с. 12]. Над цим виправданням слід враховувати не тільки тих, хто хоче "модернізувати" цю галузь, але й тих, хто зацікавлений в оптимізації економічних процесів в Україні.

Крім того, в контексті поглиблення міжнародної інтеграції України та процесів глобалізації в світі питання адаптації законодавства про державну торгівлю та торгівлю до законодавства ЄС стають все більш важливими. За словами В. Гомоная, проголошення стратегічного завдання України - вступу до Європейського Союзу - визначає обов'язок держави привести національне законодавство у відповідність із законодавством ЄС [81, с. 3].

Підписання Україною Угоди про партнерство та співробітництво з Європейським Співтовариством та державами-членами у 1994 році, а також прийняття інших документів, що визначають правові рамки для співробітництва між Європейським Союзом та Україною, створили необхідні передумови для покращення українського законодавства і його підхід до права Європейського Союзу.

Потреба у вдосконаленні українського законодавства щодо економічної та торговельної діяльності та її адаптація до законодавства Європейського Союзу обумовлена, перш за все, необхідністю економічної інтеграції України до Європейського економічного простору.

Як зазначено в літературі, економічна інтеграція передбачає об'єднання національних ринків країн-учасниць з метою створення спільного ринку, який би мав характеристики внутрішнього ринку певної держави. У той же час важливим правовим інструментом забезпечення вільного руху людей, капіталів,

товарів та послуг в рамках інтеграційного об'єднання є адаптація законодавства країн-учасниць, що гарантує створення такої ж правової бази для функціонування суб'єктів підприємницької діяльності на загальному ринку.

Важливість адаптації законодавства щодо комерційної та комерційної діяльності не викликає сумнівів, оскільки першим документом у сфері гармонізації законодавства України з законодавством Європейського Союзу є Тимчасова угода між Україною та Європейським Співтовариством про торгівлю та торгівлю співробітництво, підписане 1 червня 1995 року в Брюсселі, яке набуло чинності з 1 лютого 1996 року, яке передбачало адаптацію українського законодавства до законодавства Європейського Союзу в галузі концесії та захисту прав інтелектуальної власності.

Відповідно до статті 51 Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та Європейським співтовариством (ЄС) та державами-членами Україна взяла на себе зобов'язання вживати заходів для поступового наближення національного законодавства до законодавства Європейського Союзу у визначених сферах [83, с. 9]. До таких сфер, зокрема, такі сфери тісно пов'язані з здійсненням комерційної та торговельної діяльності, а саме: регулювання торговельних угод, конкуренція, технічні правила та стандарти, захист прав споживачів. Кінцевою метою адаптації законодавства щодо економічної та торговельної діяльності є законодавство ЄС - це вступ України до Європейського Союзу.

Аналіз дозволяє виокремити наступні сфери адаптації українського законодавства з питань економічної та торговельної діяльності до законодавства ЄС: 1) про якість та технічне регулювання; 2) щодо порядку ведення ділової торгівлі; 3) про захист прав споживачів.

У процесі адаптації законодавства про якість та технічне регулювання необхідно: створити систему харчової безпеки з урахуванням глобального та нового підходу до системи технічного регулювання; забезпечити впровадження в практику законодавства про впровадження системи НАССР в Україні.

Відповідно до положень ст. 51, 56.60 Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС, в Україні було затверджено поетапне прийняття та впровадження нормативно-правових актів у сфері технічного регулювання в Україні та узгодження робіт з гармонізації технічних вимог до продукції відповідно до Вимоги ЄС були схвалені. Слід зазначити, що особлива увага у країнах ЄС приділяється питанням якості харчових продуктів, що зумовлено зростанням уваги світової спільноти до забезпечення світової продовольчої безпеки [84, с. 48-52].

Вперше увага була зосереджена на якості продуктів харчування в ЄС при укладанні Римського договору та утворення Європейського економічного співтовариства та Європейського співтовариства атомної енергії, яке відбулося у травні 1957 року. Як зазначалося в літературі добробут суспільства та його політичні та економічні взаємини залежали від створення єдиного інтегрованого ринку. Зокрема, у контракті чітко визначено поняття вільного руху товарів і послуг [83, стор. 445], що сприяло розвитку торговельних зв'язків між країнами Європейського співтовариства та стало важливим стимулом для розвитку європейського законодавства щодо якості продукції.

З розвитком інтеграційних економічних відносин у ЄС 7 травня 1985 р. Була схвалена нова Концепція технічного узгодження та нормалізації [84, с. 1]. Особливістю концепції "нового підходу" є те, що при регулюванні вимог до продукції не було технічних деталей. Він обмежився основними вимогами безпеки. Метою такого підходу було спрощення та прискорення процесу регулювання, а також усунення обов'язкових детальних правил та розширення сфери застосування стандартизації та сертифікації [83, с. 449].

У майбутньому вдосконалення та уніфікація правил нового підходу призвело до створення Глобальної концепції оцінки відповідності ("Глобальний підхід"). Завдяки цій концепції створена довіра серед країн-членів ЄС. Нормативна консолідація концепції "глобального підходу" була отримана у Постанові Ради Європи від 13.12.1990 р. "Про використання модулів для різних фаз процедури оцінки відповідності" (90/683 / EWG) [87, р. 1-2], яка

встановила вісім процедур оцінки відповідності продукції європейському законодавству.

Європейський Союз має дуже широку систему компонентів технічного регулювання, які є добре розробленим законодавством Союзу, включаючи Регламент Ради (Регламент), Рішення Ради (Рішення D), Рішення Європейської Комісії (Рішення C), Директиви Ради (Директива) та документи щодо гармонізації (HD) [88, с. 11].

Незважаючи на існування широкої системи технічного регулювання, законодавство ЄС у цій сфері продовжує розвиватися. В даний час робота спрямована на встановлення системи контролю харчової безпеки в Європі, юридична база якої визначена в Положенні № 178/2002 "Про встановлення загальних принципів та вимог законодавства про харчові продукти" створення Європейського органу з безпеки харчових продуктів та встановлення відповідних процедур у цій сфері".

Система регулювання та системи обміну інформацією в харчовій промисловості реєстровано Постановою (ЄС) № 178/2002 Європейського Парламенту та Ради встановлення загальних принципів та вимог харчового законодавства, що встановлює Європейський орган з безпеки харчових продуктів та зміцнення Процедури харчової безпеки харчування [89, с. 56], який загалом спрямований на створення нової системи "Від ферми до вилки".

Основною особливістю нової системи "Від ферми до вилки" є забезпечення виробництва безпечних продуктів харчування, спрямованих на запобігання виникненню потенційних проблем, а не усунення наслідків небезпечної їжі [89, с. 56]. Ця система базується на детальних принципах аналізу ризиків виробничої повної відповідальності та простежуваності харчових продуктів на всіх етапах виробництва, обробки та реалізації, відомих як НАССР («Аналіз ризиків та критичні контрольні точки»).

У цьому питанні про адаптацію українського законодавства щодо ділової торгівлі до законодавства ЄС важливо запровадити систему НАССР для забезпечення безпеки та якості при виробництві та обігу харчових продуктів.

Слід зазначити, що ст. 20 Закону України "Про безпечність та якість харчових продуктів" від 23.12.1997 р. № 771/97-ВР від 28.12.2014 р. № 67-VIII встановлюються зобов'язання виробників та продавців (постачальників) за якістю харчових продуктів. Однак лише законодавчого проголошення цих обов'язків недостатньо. Необхідно запровадити регульовані принципи та принципи в практичній діяльності. Крім того, з метою створення єдиного підходу до забезпечення якості продуктів харчування вважається необхідним встановити єдиний, а не альтернативний підхід до вибору систем якості. Зокрема, вважається необхідним запровадити систему НАССР для забезпечення безпеки та якості харчових продуктів.

Весьма значним кроком у впровадженні системи НАССР в Україні стало запровадження стандарту DSTU180 стандарту 22000: 2007 "Система безпеки харчових продуктів", яка поєднує основні положення двох окремих регламентів - 7 принципів концепції НАССР (система управління безпекою харчових продуктів) та 8 принципів 180 9000: 2000 (Система управління якістю). Він також має багато спільного з 180 14001: 2004 (система управління навколишнім середовищем) [89, с. 57].

Тобто проблема полягає у впровадженні на практиці законодавства щодо впровадження системи НАССР в Україні. Як зазначалося у звіті Міжнародної фінансової корпорації (ІФ8) "Впровадження систем управління безпечністю харчових продуктів на підприємствах України". Аналіз витрат та вигод "Орієнтовна вартість впровадження НАССР при середньому молочному бізнесі в Україні становить близько 350 тис. Грн., Протягом першого року вона дорівнює найнижчому аналогічному світовому показнику, що пов'язано з суворими санітарними нормами, які держава вимагає: якщо підприємство вже відповідає національним нормам, реалізація НАССР є відносно недорогою: на практиці більшість засобів виробництва не відповідають існуючим стандартам. Підприємства вважають більш економічно виправданим платити штраф (або хабар), ніж інвестувати в належний контроль та управління якістю [89, с. 58].

У процесі адаптації законодавства про порядок здійснення торговельної діяльності слід зробити наступне: розробити основні принципи та принципи економічної та торговельної діяльності в Україні; регулювати сучасні форми ділової та торгової діяльності, зокрема електронної комерції; вирішити питання, пов'язані з організацією взаємин торговельних мереж та постачальників.

Як зазначено в літературі, розрив у законодавстві України щодо торгівлі є невирішеними питаннями щодо організації відносин між роздрібними мережами та постачальниками, визначенням порогу домінування торговельної мережі на місцевому ринку тощо. Невирішені є останніми тенденції комерційної та комерційної діяльності, що швидко розвиваються на сучасному етапі. Зокрема, без належної уваги депутатів питання залишаються питанням електронної комерції.

Таким чином, на думку В. ВАДОВСЬКОГО, зважаючи на прагнення України до ЄС, пріоритетним завданням є затвердження законодавчого акту, який буде систематично регулювати питання електронної торгівлі та дотримуватися положень європейських та міжнародних стандартів. Якщо сектор електронної торгівлі в Україні чітко регулюється законом, це покращить інвестиційну привабливість нашої країни [89, с. 57].

Необхідна консолідація як різноманітна оптова торгівля дрібнотоварною оптовою торгівлею, яка охоплює продаж товарів у дрібних оптових пакетах з наданням клієнтам обмеженого спектру послуг, але як своєрідна роздрібна торгівля - роздрібна торгівля, який охоплює продаж та продаж обмеженого кола товарів кінцевому споживачеві та надає йому найпростіші послуги.

Існує потреба у загальному регулюванні дистанційної торгівлі та торгівлі мережею та встановленні правових та організаційних принципів ведення господарської діяльності у сфері внутрішньої торгівлі в Україні та врегулювання відносин, що виникають при розвитку торгівлі, виробництва та торгівлі діяльності.

Також вважається необхідним встановити загальне регулювання внутрішньої торгівлі як тип економіко-торговельної діяльності з визначенням: принципів ведення діяльності у сфері внутрішньої торгівлі; особливості організації торгівлі та виробничо-торговельної діяльності; особливості організації дистанційної торгівлі, комісійної торгівлі та торгівлі мережами та особливості організації та проведення торгової діяльності на ринках та місцевих ярмарках; встановлення загальних принципів державного регулювання державно-торгової діяльності.

При адаптації законодавства про захист прав споживачів слід зробити наступне: забезпечити, щоб в національному законодавстві чіткі правила щодо етикетування відповідали вимогам ЄС; запровадити систему інформування споживачів про корисність харчових продуктів, використовуючи палітру кольорів сигналу та вказавши рекомендовану норму добового споживання.

Маркування ЄС є відповідним знаком якості, що є зверненням до національних органів, відповідальних за ринковий контроль. Маркування ЄС означає відповідність маркованих продуктів вимогам усіх Директив, що застосовуються до внутрішнього ринку ЄС. Відповідно до Директив ЄС, держави-члени ЄС не мають права перешкоджати проникненню товарів, позначених ЄС [89, с. 59].

Рішення Ради Європи від 22.07.1993 р. "Про використання модулів для різних етапів процедури оцінки відповідності та правил застосування та використання маркування відповідності CE" (93/465 / EWG) було встановлено, що маркування продуктів, що надходять у обіг на території ЄС, є ознакою CE.

Згідно з правилами ЄС, споживачі повинні отримувати повну інформацію про вміст і склад товарів, виробника, методів зберігання та можливості алергічних реакцій.

За словами М. Hrebenjuk і О. Dunčín, доцільно брати до уваги внутрішнє законодавство досвід Великобританії в галузі впровадження системи інформування споживачів про корисні властивості харчових продуктів з використанням кольорової палітри сигналу (червоний, жовтий і зелений -

«світло світлофора»), який дозволяє оцінити відсоток жирів, вуглеводів, солі, цукру і калорійність продукту - GDA (Guideline Daily Кількості - рекомендованої денної норми споживання) [89, с. 59]. Ця система маркування була введена у Великобританії у 2012 році та передбачає обов'язкове маркування калорійності харчового продукту та його щоденного споживання дорослим на упаковку або на 100 грамів продукту.

Досвід Великобританії був прийнятий у Сполучених Штатах, Канаді, Індії та Гонконгу, щоб стимулювати здорову їжу та зменшити вартість лікування. Європейський орган з безпеки харчових продуктів (EFSA) у травні 2013 року повідомив СOT про необхідність внесення відповідних змін до документів Співтовариства, зокрема щодо введення в упаковці продуктів харчування стандартного добового споживання основних поживних речовин.

Спеціальне маркування продуктів харчування, що використовують європейську систему GDA, дозволить значно зменшити захворюваність на харчові захворювання, допоможе вибрати вибір продуктів харчування з урахуванням складу харчового продукту та наявності в ньому поживних речовин [89, с. 59].

Необхідність встановлювати вимоги до інформації про харчові продукти, його розміщення, зобов'язання операторів ринку, а також адаптації законодавства України до законодавства ЄС, щоб забезпечити право споживачів на отримання інформації було зазначено в проекті закону про інформацію для споживачів про Харчова продукція від 19.09.2013 р. № 3300. Однак закон ще не прийнятий, тому питання про адаптацію національного законодавства щодо маркування харчових продуктів до законодавства ЄС залишається невирішеним.

Вважається, що на сьогодні необхідно встановити постійне зобов'язання всіх операторів харчової галузі надавати інформацію про харчові продукти з використанням спеціального маркування харчових продуктів, що повинно бути гарантією забезпечення конституційного права громадян на інформацію відповідно до Частина 2 ст. 50 Конституції України.

Таким чином, вдосконалення національного економічного законодавства є однією з найбільш актуальних проблем у сучасному. Варто зазначити, що досвід Німеччини заслуговує на особливу увагу, економічне законодавство якого протягом короткого періоду часу було модернізовано до норм та стандартів Європейського Союзу.

Внутрішнє законодавство про комерційну та торговельну діяльність повинно бути адаптоване до законодавства ЄС з урахуванням певних національних особливостей держави, забезпечення, насамперед, захисту національних інтересів у сфері економічного відтворення та відповідної регіональної політики стосовно України та членство в ЄС.

Метою адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу є дотримання *acquis communautaire* української правової системи з урахуванням критеріїв, запропонованих Європейським Союзом (ЄС) державам, які мають намір вступити в неї і вступ України до ЄС.

Адаптація законодавства України про господарську та торговельну діяльність до законодавства ЄС має відбуватися у таких сферах: якість та технічне регулювання; на порядок ведення ділової торгівлі; на захист прав споживачів.

У процесі адаптації законодавства щодо якості та технічного регулювання необхідно визначити наступні способи:

- створення системи безпеки продуктів харчування з урахуванням глобального та нового підходу до системи технічного регулювання;
- впровадження в практику законодавства про впровадження системи НАССР в Україні.

При адаптації законодавства до порядку торгової діяльності можна виділити наступні шляхи:

- розробка основних принципів та принципів ведення господарської та торговельної діяльності в Україні;
- регулювання сучасних форм господарсько-торгової діяльності, зокрема електронної торгівлі;

- Вирішення питань про організацію відносин між роздрібними мережами та постачальниками.

У процесі адаптації законів про захист прав споживачів слід визначити наступні шляхи:

- запровадження в національне законодавство чітких правил маркування продуктів харчування відповідно до вимог ЄС;
- впровадження системи інформування споживачів про корисні властивості харчових продуктів, використовуючи палітру кольорів сигналу та вказуючи рекомендовану норму добового споживання.

3.2. Проблематика оновлення господарського законодавства в контексті угоди про асоціацію між Україною та ЄС

У сучасних умовах важливим завданням для українського суспільства є оновлення економічного законодавства на підставі Господарського кодексу України у відповідності до міжнародних стандартів, зокрема Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Виконання цього завдання полягає, по-перше, у збільшенні змісту коду за рахунок норм чинних актів, що довели свою корисність у процесі правоохоронних дій; по-друге, гармонізація норм, які залишаються поза кодексом, з нормами останнього. Стан досліджень показує, що окремі економічні відносини не вимагають фрагментарного правового вдосконалення, вони потребують оновлення, що відповідає поточному рівню вирішення цієї проблеми. Незважаючи на те, що чинний Комерційний кодекс України містить загальні положення для регулювання економічних відносин, залишається проблематичним те, що різні види економічних відносин безпосередньо регулюються іншими нормативно-правовими актами, що мають власні суперечності та суперечності. У свою чергу відсутність ефективного механізму встановлення основних положень найважливішого акта регулювання економічних відносин призводить до "зносу" вирішальної ролі Господарського кодексу України. Отже, після вступу

в силу з 1 січня 2004 року, Цивільний кодекс України все ще стикається з низкою розбіжностей у регулюванні діяльності акціонерних товариств, у запобіганні набігів, у визначенні правового статусу суб'єктів господарювання тощо. Всі ці аспекти цієї проблеми необхідно глибоко і ретельно проаналізувати, щоб знайти оптимальні рішення, оскільки лише таким чином може суттєво впливати не тільки на практику господарської діяльності, але і на формування основних теоретичних положень його економічної та правове регулювання. Адже економічна діяльність стала вирішальним предметом інтеграції України в європейське середовище, і реальні наслідки яких залежатимуть від усіх наступних кроків партій щодо політики зближення. Україна вже давно опинилася у непевній позиції саме з огляду на ці показники. У разі підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, найбільший торговельний майданчик буде відкритий для країни, однак, слід враховувати конкуренцію та діяльність висококонцентрованих структур. З цих позицій Україна має значні недоліки, перш за все, в економічному регулюванні. Внутрішнє законодавство зараз не відповідає європейським вимогам, що тягне за собою нагальну потребу в його модернізації [10].

Комерційне законодавство на всіх етапах його розвитку вимагало особливо глибокого наукового обґрунтування відповідно до міжнародних стандартів. Той факт, що ця галузь права та законодавства з'явилася пізніше в багатьох інших юридичних галузях, і тому їй довелося буквально бити своє місце в юнацькому віці, який пробув багато століть. Угода про асоціацію між Україною та ЄС має дуже високе міжнародне значення для всіх країн світу, і особливо для України, яка так багато потребує допомоги в аспекті законодавчого визначення окремих економічних проблем, належного функціонування економічної сфери для задовольняти потреби всього населення, оскільки добробут суспільства більшою мірою залежить від економічних відносин. Саме це "Угода" відновлює довіру до міжнародного бізнесу до України, оскільки країна вперше за всі роки чітко визначила своє членство у європейському просторі, і в довгостроковій перспективі вона

передбачає стабільність відносин України з світом і з Європою зокрема. Економічні перетворення останнього десятиліття призвели до необхідності якісної реформи національного законодавства у сфері економічної діяльності. Завданням сучасного законодавця було адекватно нормалізувати досить складну систему економічних відносин з метою встановлення соціально-економічного порядку в економічній системі України та забезпечити реалізацію інтересів як прямих учасників економічних відносин, так і громадських інтересів, заснованих на загальні потреби. Для формування продуктивної економіки в країні з іншою формою власності необхідні сучасні правові засоби, прогресивні методи та форми регулювання, здійснення та реформування економічних процесів.

З цією метою діє економічне законодавство, яке складається з великого кола взаємопов'язаних нормативно-правових актів різної юридичної сили, що регулює економічні відносини. Актуальність процесів внутрішньої гармонізації підтверджується результатами вивчення економічних процесів в контексті міжнародної інтеграції України. Це пояснюється тим, що адаптація національного законодавства до світових стандартів, зокрема вимог Європейського Союзу та Світової організації торгівлі, значно полегшена, коли внутрішнє законодавство країн-кандидатів та фактичні члени таких міжнародних організацій вже досяг певного ступеня систематизації та узгодженості. Нагальною потребою є зміцнення ключової ролі Цивільного кодексу України у всіх сферах правового регулювання економічних відносин. Необхідно враховувати той факт, що кодифікація загальних положень правового регулювання економічних відносин відбулася на основі серії кодированих актів. Подальші процедури кодифікації можуть бути продовжені лише з урахуванням змін основних правових актів, що підкреслює необхідність модернізації законодавства. Прийняття Господарського кодексу України заклало основи правового регулювання договірних відносин на новому системному рівні та ініціювало новий етап наукових досліджень у галузі економічного права, спрямованих на модернізацію законодавства як в цих, так і

інших сферах. Проте ні його схвалення, ні сама кодифікація, ні процес вдосконалення законодавства не завершені. Формування національного економічного законодавства в Україні пов'язане з труднощами, викликаними, насамперед, економічними та соціально-політичними чинниками [10]. А саме, прийняття законодавчих актів відбувається в умовах існування старого загальносоюзного законодавства, яке розвивалося в період панування державної власності як основи економічної системи, планування політики та принципу демократичного централізму в Росії управління економікою. Протиріччя нового законодавства зі старими не тільки не перешкоджають створенню правопорядку в економічних відносинах, але іноді також безпосередньо спричиняють правопорушення та зловживання з боку суб'єктів господарювання. Крім того, відсутність чіткої та однозначної концепції побудови ринкової економіки в Україні іноді ставить законодавцю в складне становище в процесі розробки та прийняття законопроектів, що спричиняє невизначеність і очікування природного розвитку подій. Тому основним завданням подальшої кодифікації економічного законодавства є оновлення та доповнення положень Цивільного кодексу України як основного акта економічного законодавства. Крім того, аналіз досвіду впровадження законодавства про господарську діяльність, придбаний після введення в дію Цивільного кодексу, вказує на необхідність вирішення таких завдань: гармонізація кодифікованих та не кодифікованих норм; подолання множинності дій; вибір такої форми вдосконалення змісту та форми економічного законодавства, який найбільш підходить для ефективного процесу адаптації економічного законодавства до світових та європейських стандартів [10].

На теоретичному рівні європейська інтеграція розглядається у двох аспектах. По-перше, це етапи та процеси формування ЄС як міждержавної організації. По-друге, це етапи розвитку та створення вже в рамках інституцій ЄС щодо забезпечення економічного добробуту країн-учасниць та третіх країн. Отже, в щорічному посланні Президента України до Верховної Ради України

було сказано, що інтеграція в європейський політичний, економічний та гуманітарний простір є стратегічним посиленням і чинником розвитку держави. Європейська інтеграція передбачає інтеграцію політичних (наслідок і форми прояву інтернаціоналізації всього суспільного життя - однієї з переважних тенденцій розвитку світової цивілізації, яка прискорюється з науково-технічним прогресом, покращення обміну інформацією, усвідомлення необхідності спільного врегулювання тощо), правові (реформування національного законодавства та запровадження норм і практики у ньому міжнародного законодавства) та економіки. Найважливішим аспектом для України є економічна інтеграція як процес адаптації та взаємної адаптації окремих національних економік, що проявляється як у розширенні та поглибленні промислових та технологічних зв'язків, спільному використанню ресурсів, об'єднанні капіталу, так і в взаємному створенні сприятливих умов для здійснення господарської діяльності, а також передбачає створення глибокої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі, яка базується на деяких особливостях спільного ринку.

Основною сферою модернізації є система економічного законодавства, яка повинна здійснюватися за такими напрямками: адаптація національного законодавства до європейського; просування інтеграційних процесів; вдосконалення державного контролю; поліпшення якості продукції; розробка технічних та технологічних систем; широке впровадження інноваційних технологій; антимонопольна торгівля; стимулювання конкуренції та інші [10].

На теоретичному рівні наступні розділи визначають етапи економічної інтеграції:

1. Зона вільної торгівлі (скасування митних зборів, квот та інших обмежень на торгівлю між державами-учасниками при збереженні їх самостійності у митній та торговій політиці щодо третіх країн).

2. Митний союз (запровадження спільних зовнішніх тарифів та перехід до єдиної торгової політики щодо третіх країн).

3. Єдиний внутрішній (єдиний) ринок (усунення бар'єрів між державами у взаємній торгівлі для передачі праці та капіталу).

4. Економічний і валютний союз (єдиний внутрішній ринок та гармонізація та координація економічної політики держав-членів на основі спільного прийняття рішень та контроль за їх виконанням, заміна національних валют єдиною, єдиною валютою та грошово-кредитна політика).

Дослідники Інституту економічних та правових досліджень Національної академії наук України розробили проект "Концепції модернізації економічного законодавства на основі Державного кодексу України", в якому містяться мета, завдання, шляхи вирішення та основи напрямків подальшої кодифікації національного законодавства на підставі Цивільного кодексу України.

Існують також пропозиції щодо прийняття так званого Господарського кодексу або Процесуального кодексу конкурсу, а також пропозицій щодо прийняття Інвестиційного кодексу, Інноваційного кодексу тощо.

Є ряд невідповідностей і забобонів між ЦК і Цивільним кодексом України. Прикладами можуть бути:

- норми, що встановлюють способи захисту громадянських прав та інтересів (частина 2 статті 16 Цивільного кодексу України), а також норми щодо захисту прав суб'єктів господарювання та споживачів (частина друга статті 20 Цивільного кодексу України);

- норми, що встановлюють порядок скасування юридичної особи (статті 104, 105, 106, 107, 108 Цивільного кодексу України) та припинення діяльності суб'єкта господарської діяльності (ст. 59 Цивільного кодексу України) та ін

Цивільний кодекс України потребує не лише змістовних, але і структурних змін. Наприклад, глава 21 "Ціни та ціноутворення у сфері бізнесу" навряд чи буде в розділі IV "Економічні зобов'язання", а глава 28 "Відповідальність суб'єктів господарювання за порушення антимонопольного та конкурентного законодавства" - у розділі V "Відповідь" про порушення в сфері економічної діяльності "тощо [10].

З посиленням корпоративних спорів до юрисдикції господарських судів та прийняттям Закону України "Про акціонерні товариства", потреба у більш складному правовому регулюванні процедури розгляду та вирішення корпоративних суперечок, особливості яких недостатньо враховані в поточному МПК України, стали відчутними. Концепція корпоративних суперечок має бути більш чітко визначена, і оскільки остання виходить з категорії корпоративних прав та корпоративних відносин, ці категорії матеріального (економічного) права також потребують більш досконалого формулювання.

Враховуючи глобальні зміни клімату, розробка та законодавча консолідація таких принципів державної стандартизації, які забезпечать не лише кількісний ріст виробництва, але й екологічну спрямованість, що відповідатиме Угоді про асоціацію між Україною та ЄС. Можна підсумувати сказане вище: глобальна фінансово-економічна криза ясно продемонструвала повну відсутність готовності вітчизняної економіки протистояти кризовим явищам у світовій економічній системі. І одним із найскладніших аспектів цієї точки зору є управління сферою управління та, як наслідок, зростання ролі державного управління, з одного боку, і майже неможливість адаптації до нових реалій вільного ринку через природне нестримне прагнення своїх учасників - підприємців - одержувати прибуток, з іншого. Саме тому необхідно вдосконалити законодавство, заповнити його прогалини та пристосувати законодавчі норми до нашого часу, щоб задовольнити нові потреби суспільства.

Як уже зазначалося, прикладом позитивного розвитку процесу кодифікації є Німеччина, яка, як і Австрія, займає лідируюче місце в Європі з точки зору розвитку теорії економічного права. У цих країнах господарному законодавству приділяється серйозна увага, тому неможливо вжити заходів щодо модернізації українського законодавства без ретельного вивчення теорії економічного права в Німеччині. Практичний досвід України щодо адаптації німецького економічного законодавства до законодавства ЄС також є безцінним для України. Дійсно, на практиці в ЄС процеси адаптації

національних законів держав-членів Співтовариства здійснюються постійно. Прикладами є директиви Ради Європейського Союзу, які безпосередньо регулюють окремі питання адаптації законодавства країн-членів ЄС [10].

Європейський Союз прагне систематизувати економічне законодавство. З цією метою було випущено "Господарський кодекс ЄС", який кодифікував найважливіші правові акти. Українським законодавцям слід приділяти більше уваги цьому кодексу, що допоможе привести стандарти ЄС до стандартів економічних відносин в Україні.

Позитивним кроком на шляху до євроінтеграції є проект Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, затверджений Кабінетом Міністрів України 18 вересня 2013 р. Цей документ складається з семи розділів та 486 статей, деякі з яких присвячені засоби масової інформації, захист персональних даних, захист інтелектуальної власності тощо. Відповідно до проекту Угоди цілі Асоціації: сприяти зближенню сторін; поглиблення участі України у політиці, програмах та агентствах ЄС; запровадження умов для посилення економічних та торговельних відносин, що сприятиме поступовій інтеграції України в внутрішній ринок ЄС, в тому числі шляхом створення глибокої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі, посилення співпраці у секторі безпеки в порядку щоб забезпечити верховенство права та повагу прав людини та основних свобод.

Таким чином, для України євроінтеграція - це спосіб модернізації вітчизняних підприємств, залучення іноземних інвестицій та нових технологій, підвищення конкурентоспроможності української продукції, отримання фінансових ресурсів для розвитку економіки, поліпшення якості життя громадян, поліпшення стану здоров'я зміцнення системи верховенства права тощо. Угода про асоціацію між Україною та ЄС є шансом модернізації національної економіки. Однією з головних пріоритетів України є створення сприятливого середовища для ринкової економіки. Принципи ринкової економіки є основоположними для розвитку та функціонування підприємництва, що, у свою чергу, є ключем до перспективної та стабільної

держави. Комерційний кодекс України є основою економічного законодавства, і таким чином він створює основу для систематичного вдосконалення цієї галузі законодавства [10]. Проте нерідко існує багато труднощів при реалізації норм цього кодифікованого акту, оскільки одночасне прийняття та набуття чинності Економічним та Цивільним кодексами України спричиняло проблеми конфлікту між їх положеннями. Необхідно також відзначити низку інших, не менш важливих проблем, характерних для економічного законодавства: значне розгалуження та наявність великої кількості нормативних актів, наявність у господарському законодавстві великої кількості регуляторних актів з обмеженими можливостями, недосконалість процесуального закону, наявність застарілих положень в господарському законодавстві тощо. Одним із напрямків модернізації економічного законодавства в контексті міжнародної інтеграції України є його адаптація до законодавства Європейського Союзу. Є всі підстави стверджувати, що модернізація економіко-правового регулювання економічних відносин в Україні повинна здійснюватися з урахуванням досвіду провідних європейських країн, зокрема Німеччини. Оновлення економічного законодавства має здійснюватися не шляхом збільшення та розповсюдження його норм, що не дозволить ефективно реалізовувати економічну політику, а в напрямку її кодифікації, яка передбачає, зокрема, зменшення кількості загальних норм у цілому, і одночасне доповнення до правил прямої дії, і посилення на конкретні закони. Таким чином, підводячи підсумки вищезгаданого, можна стверджувати, що на сьогодні в економічному законодавстві існує досить широке коло проблем, які потребують детального розгляду та вирішення. Викладені шляхи вдосконалення законодавства та вирішення певних проблем не є вичерпними, тому проблема вирішення питань модернізації залишається відкритою для широкого кола науковців, для обговорення.

Висновки до III розділу

Отже, проаналізувавши все перераховане вище, варто зробити наступні висновки щодо цього розділу:

1. Покращення національного економічного законодавства є однією з найбільш актуальних проблем в сучасних умовах. Варто зазначити, що досвід Німеччини заслуговує на особливу увагу, економічне законодавство якого протягом короткого періоду часу було модернізовано до норм та стандартів Європейського Союзу.

Внутрішнє законодавство про комерційну та торговельну діяльність повинно бути адаптоване до законодавства ЄС з урахуванням певних національних особливостей держави, забезпечення, насамперед, захисту національних інтересів у сфері економічного відтворення та відповідної регіональної політики стосовно України та членство в ЄС.

Адаптація законодавства України про господарську та торговельну діяльність до законодавства ЄС має відбуватися у таких сферах: якість та технічне регулювання; на порядок ведення ділової торгівлі; на захист прав споживачів.

2. Економічний кодекс України є основою економічного законодавства та, таким чином, забезпечує основу для систематичного вдосконалення цієї галузі законодавства, а саме, особливу увагу слід приділити наступним проблемам: протиріччя нового законодавства зі старими, що не тільки перешкоджає створенню правопорядку в економічних відносинах, але іноді також безпосередньо обумовлює правопорушення та зловживання з боку суб'єктів господарювання; невідповідність кодифікованих та некодованих норм; множинність дій; відсутність такої форми вдосконалення змісту та форми економічного законодавства, яке було б найбільш підходящим для ефективного процесу адаптації економічного законодавства до світових та європейських стандартів; координація ряду невідповідностей і забобонів між ЦК і Цивільним кодексом України.

Є всі підстави стверджувати, що модернізація економіко-правового регулювання економічних відносин в Україні повинна здійснюватися з урахуванням досвіду провідних європейських країн, зокрема Німеччини. Оновлення економічного законодавства має здійснюватися не шляхом збільшення та розповсюдження його норм, що не дозволить ефективно реалізовувати економічну політику, а в напрямку її кодифікації, яка передбачає, зокрема, зменшення кількості загальних норм у це, і одночасне доповнення до правил прямої дії, і посилення на конкретні закони.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі було зроблено теоретичне узагальнення та вирішення наукової проблеми, яка полягала в вивченні адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу. Отримані результати роботи можуть стати основою для подальшого вивчення процесу адаптації українського законодавства до *acquis communautaire*. Під час дослідження було поставлено ряд завдань, основні питання були поставлені автору, що дозволило досягти певних висновків.

1. Адаптація закону - це процес прийняття законів України та інших нормативно-правових актів у відповідність до *acquis communautaire* (правова система Європейського Союзу, включаючи, але не обмежуючись цим, акти Європейського Союзу, прийняті в рамках Європейської спільноти, Спільної зовнішньої політики та політики безпеки та співробітництва у сфері юстиції та внутрішніх справ) відповідно до Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

2. Поняття "адаптація" - це поняття "реалізація" та "гармонізація".

Реалізація міжнародного права - це навмисна організаційно-правова діяльність держави, яка проводиться індивідуально, колективно чи в рамках міжнародних організацій з метою своєчасного, повного та всебічного виконання своїх зобов'язань відповідно до міжнародного права.

Гармонізація є процесом приведення законодавства у відповідність із законодавством ЄС, яке відбувається в рамках законодавства Європейського Союзу та є обов'язковим законодавством лише держав-членів.

3. Однією з найважливіших напрямків модернізації законодавства до законодавства ЄС є система економічного законодавства, яка повинна здійснюватися за такими напрямками: адаптація національного законодавства до європейського; стимуляція інтеграційних процесів; вдосконалення державного контролю; поліпшення якості продукції; розробка технічних та

технологічних систем; широке впровадження інноваційних технологій; чесний торг; стимулювання конкуренції та інші.

4. Механізм адаптації національного законодавства до активів громади слід окреслити таким чином:

- На державному рівні прийняти новий нормативно-правовий акт, який визначає всі (оновлені) пріоритетні сфери та способи адаптації законодавства, оскільки діюча Національна програма прийнята в інших політичних та економічних умовах та є застарілою.

- створити єдиний орган (або на законодавчому рівні, щоб визначити такий вже існуючий орган), відповідальний за процес наближення законодавства.

- консолідувати функції контролю та нагляду за виконанням процесу адаптації законодавства з визначеними термінами для зазначеного органу.

- забезпечити створення та публікацію постійних звітів кожного відповідального органу про стан допомоги у виконанні наближення законодавства України до законодавства ЄС.

- Створіть ефективний механізм для належного розгляду рекомендацій інституцій ЄС, щоб зупинити практику їх ігнорування або "сліпих результатів".

5. Принципи є загальними принципами реалізації тієї чи іншої діяльності. Процес адаптації законодавства базується на кількох категоріях принципів, а саме: загальних принципів права; основні принципи міжнародного права; процесуальні принципи європейського права; категорія, що стосується конкретних аспектів діяльності Європейського Союзу (принцип прозорості, принцип субсидіарності, принцип пропорційності, принцип партнерства, принцип пріоритету європейського права над національними).

У нинішньому контексті адаптація повинна ґрунтуватися на принципі доцільності, тобто в процесі адаптації, насамперед, наслідків введення норм, передбачених актами азійської спільноти народів з точки зору їх впливу на економічну, соціальну та політичну ситуацію в Україні.

6. Інституційний механізм адаптації національного законодавства включає: Верховну Раду України, Кабінет Міністрів України та Координаційну раду з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Інституційний механізм адаптації законодавства постійно вдосконалюється, але варто було б домогтися таких заходів для його вдосконалення:

- усунення існуючих правових конфліктів в інституційному забезпеченні адаптації національного законодавства до законодавства ЄС;

- у посиленні євроадаптації юридичної особи віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України шляхом включення до складу Координаційної ради з питань адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу делегування повноважень забезпечити взаємодію уповноважених органів, зовнішнє спілкування з питань адаптації законодавства тощо;

- у підвищенні інституційної спроможності Міністерства юстиції, повертаючи йому статус спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері адаптації українського законодавства та делегування повноважень щодо широкого "єврододатку";

- у оптимізації роботи Координаційної ради з наближення законодавства України до законодавства Європейського Союзу шляхом активізації його діяльності, коригування мети діяльності, підвищення якості підготовки нарад та обґрунтованості прийнятих рішень, забезпечення імперативу своїх рішень органам місцевого самоврядування, поставивши до структурного підрозділу Міністерства юстиції обов "організаційно-технічне забезпечення своєї діяльності, розширення складу за рахунок залучення представників спеціалізованих дослідницьких та судових установ, громадянського суспільства інститути та авторитетні іноземні експерти;

- впровадження практики проведення наукових конференцій та представницьких круглих столів (семінарів, тренінгів тощо) з метою публічного обговорення актуальних проблем адаптації законодавства, а також здійснення

загальнодержавних інформаційно-освітніх заходів, спрямованих на роз'яснення стан, проблеми та перспективи адаптивної діяльності тощо.

7. Методи адаптації законодавства - це сукупність шляхів та засобів адаптації вітчизняного економічного законодавства до норм ЄС, метою якого є гармонізація економічного законодавства у цій сфері з відповідними європейськими стандартами.

Система методів адаптації економічного законодавства України до норм ЄС є: наближення, реалізація, правова інфільтрація, отримання правових норм, положень, стандартів та актів ЄС для економічних законодавство України, ратифікація.

8. Покращення національного економічного законодавства є однією з найбільш актуальних проблем в сучасних умовах. Варто зазначити, що досвід Німеччини заслуговує на особливу увагу, економічне законодавство якого протягом короткого періоду часу було модернізовано до норм та стандартів Європейського Союзу.

Внутрішнє законодавство про комерційну та торговельну діяльність повинно бути адаптоване до законодавства ЄС з урахуванням певних національних особливостей держави, забезпечення, насамперед, захисту національних інтересів у сфері економічного відтворення та відповідної регіональної політики стосовно України та членство в ЄС.

Адаптація законодавства України про господарську та торговельну діяльність до законодавства ЄС має відбуватися у таких сферах: якість та технічне регулювання; на порядок ведення ділової торгівлі; на захист прав споживачів.

9. Економічний кодекс України є основою економічного законодавства і, таким чином, забезпечує основу для систематичного вдосконалення цієї галузі законодавства, а саме, особливу увагу слід приділити наступним проблемам: протиріччя нового законодавства зі старими, що не лише запобігають створенню правопорядку в економічних відносинах, але іноді також безпосередньо обумовлює правопорушення та зловживання з боку суб'єктів

господарювання; невідповідність кодифікованих та некодованих норм; множинність дій; відсутність такої форми вдосконалення змісту та форми економічного законодавства, яке було б найбільш підходящим для ефективного процесу адаптації економічного законодавства до світових та європейських стандартів; координація ряду невідповідностей і забобонів між ЦК і Цивільним кодексом України.

Є всі підстави стверджувати, що модернізація економіко-правового регулювання економічних відносин в Україні повинна здійснюватися з урахуванням досвіду провідних європейських країн, зокрема Німеччини. Оновлення економічного законодавства має здійснюватися не шляхом збільшення та розповсюдження його норм, що не дозволить ефективно реалізовувати економічну політику, а в напрямку її кодифікації, яка передбачає, зокрема, зменшення кількості загальних норм у це, і одночасне доповнення до правил прямої дії, і посилення на конкретні закони.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України, №29. - ст. 367. – 2004. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>.
2. Тарасов О. В. Адаптація, імплементація чи гармонізація права ЄС? [Електронний ресурс] / О. В. Тарасов – Режим доступу до ресурсу: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11315/1/Tarasov_30-39.pdf.
3. Слісарчук Ю. Я. Основні напрямки адаптації законодавства України до законодавства ЄС [Електронний ресурс] / Ю. Я. Слісарчук – Режим доступу до ресурсу: http://dspace.nulau.edu.ua/bitstream/123456789/14956/1/Clisarchuk_353-357.pdf.
4. Куц М.О. Про особливості тлумачення терміна «імплементація» [Електронний ресурс] / М.О. Куц – Режим доступу до ресурсу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2010_2/133.pdf
5. Яковюк І. Адаптація і гармонізація законодавства в умовах інтеграції: проблема співвідношення / І. Яковюк. // Загальні проблеми правової науки. – 2012. – №4. – С. 28–42.
6. Модернізація державного управління та європейська інтеграція України: наукова доповідь [Електронний ресурс] / [авт. кол.: Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін та ін.]; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка. – К.: НАДУ, 2013. – 120 с. – Режим доступу до ресурсу: http://www.academy.gov.ua/doc/komentinter_prezident/wystup_2013_04_25.pdf
7. Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Розпорядження

- Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. № 847-р // Офіційний вісник України. – 2014. – № 77. – Ст. 178.
8. Україна: час вибору. Центр Разумкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу:
http://www.razumkov.org.ua/upload/Brouchure_EU-CU-7-2013.pdf
 9. Сахачкий С. Господарський та Цивільний кодекси: межа конфлікту / С. Сахачкий // Правовий тиждень. – 2006. – 3 серпня (№ 2). – С. 4–5.
 10. Замрига А. Проблематика оновлення господарського законодавства в контексті угоди про асоціацію між Україною та ЄС / Артур Замрига. // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – №6. – С. 60–65.
 11. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 18, 19–20, 21–22. – Ст. 144.
 12. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. : міжнар. докум. від 27.06.2014 р. // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 40. – Ст. 2021.
 13. Про захист економічної конкуренції : Закон України № 2210-III від 11.01.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 12. – Ст. 64.
 14. Марченко В.Б. Способи гармонізації господарського законодавства України в рамках Угоди про асоціацію з ЄС / В.Б. Марченко // Віче. – 2013. – № 8. – С. 303–305.
 15. Муравйов В. Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС / В. Муравйов, Н. Мушак. – 2013. – № 8. – С. 12–18.
 16. Стадний К.О. Модернізація господарського законодавства України щодо економічної концентрації в контексті Євроінтеграції / К.О. Стадний // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». – 2013. – № 4. – С. 246–252.

17. Шайгарданова В.В. Уніфікація норм міжнародного права / В.В. Шайгарданова // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 2. – С. 403–408.
18. Moens G. Commercial law of the European Union Springer Science+Business Media B.V. / Gabriël Moens, John Trone. – 2010 – 486 p.
19. Paul B. Stephan The Futility of Unification and Harmonization in International Commercial Law / B. Paul // Working Paper. – 1999. – No. 99–10. – 40 p.
20. Directive 2005/29/EC of the European Parliament and of the Council of 11 May 2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1478268188986&uri=CELEX:32005L0029>.
21. Regulation (EU) 2015/1843 of the European Parliament and of the Council of 6 October 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1478268188986&uri=CELEX:32015R1843>.
22. Угода про партнерство і співробітництво між Україною, Європейськими співтовариствами та їх державами-членами від 14.06.1994 р. // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 24 (29.06.2006). – С. 1794.
23. Єдиним винятком є сфера захисту прав на інтелектуальну власність, щодо якої Україні було надано п'ять років на виконання своїх зобов'язань за УПС.
24. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу : Указ Президента України від 11.06.1998 № 615/98 // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 24 (02.07.98). – С. 870.
25. Євглевська, О. Л. Адаптація законодавства як умова майбутнього членства України в Європейському Союзі / О. Л. Євглевська // Держ. буд-во та місц. самоврядування : зб. наук. пр. ; редкол. : Ю. П. Битяк та ін. – Х. : Право, 2009. – Вип. 17. – С. 122.

26. Про затвердження Положення про Міжвідомчу координаційну раду з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.11.1998 № 1773 // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 45 (26.11.98). – С. 1673.
27. Про заходи щодо вдосконалення нормотворчої діяльності органів виконавчої влади : Указ Президента України від 09.02.1999 № 145/99 // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 6 (26.02.99). – С. 189.
28. Про Концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.07.1999 № 1496 // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 33. – С. 1735.
29. Про Програму інтеграції України до Європейського Союзу : Указ Президента України від 14. 09. 2000 № 1072/2000 // Офіц. вісн. України. – 2000. – № 39. – С. 1648.
30. Про Національну раду з питань адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Указ Президента України від 30.08.2000 № 1033/2000 // Офіц. вісн. України. – 2000. – № 35. – С. 1481.
31. European Council Common Strategy of 11 December 1999 on Ukraine // Official Journal of the European Communities. – 1999. – L 331. – P. 1–9.
32. Про заходи щодо організаційного та пропагандистського забезпечення реалізації завдань, які випливають із послань Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2001 році» та «Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002 - 2011 роки» : Розпорядження Президента України від 12.06.2002 № 188/2002- рп // Офіц. вісн. України. – 2002. – № 24 (27.06.2002). – Ч. 1. – С. 1157.
33. Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Закон України від 21.11.2002 № 228-IV // Офіц. вісн. України. – 2002. – № 50 (27.12.2002). – С. 2233.

34. Методичні рекомендації на тему «Складові механізму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Acquis communautaire» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://obljustif.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/mizhnarodni-normi.doc>.
35. План дій «Україна – Європейський Союз. Європейська політика сусідства», схвалений Кабінетом Міністрів України 12 лютого 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_693.
36. Про затвердження плану заходів щодо виконання у 2013 році Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 берез. 2013 р. № 157-р//Уряд. кур'єр. 2013. № 71.
37. Серета Т. Проблеми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу//Юридичний часопис Нац. акад. внутр. справ. 2012. № 1 (3). С. 50–56.
38. Чалий В. та ін. До європейського іспиту залишилось три тижні/Центр політ.-прав. реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://pravo.org.ua/ua/news/4922-do-evropeyskogo-ispitu-zalishilosya-tri-tigeni>.
39. Про заходи щодо вдосконалення нормотворчої діяльності органів виконавчої влади: Указ Президента України від 9 лют. 1999 р. № 145/99//Офіц. вісн. України. 1999. № 6. С. 18.
40. Гарет Дейвис. Право внутреннего рынка Европейского Союза: Учеб. пособ. – К., 2004.
41. Матіас Гердерген Європейське право. – К., 2008.
42. Опришко В.Ф., Омельченко А.В., Фастовець А.С. Право Європейського Союзу: Загальна частина. Підруч. – К., 2002.
43. Стан виконання Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://vybory.org/articles/416.html>.

44. Угода про партнерство і співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами: від 14.06.1994 // База даних (БД) «Законодавство України»/Верховна Рада (ВР) України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012 (дата звернення: 23.08.2016).
45. Про затвердження Положення про Міжвідомчу координаційну раду з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: постанова Кабінету Міністрів України від 12.11.1998 № 1773 // БД «Законодавство України»/ВР України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1773-98-п> (дата звернення: 23.08.2016).
46. Про запровадження механізму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: постанова Кабінету Міністрів України від 12.06.1998 № 852 // БД «Законодавство України»/ВР України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/852-98-п> (дата звернення: 23.08.2016).
47. Про Центр перекладів актів європейського права: постанова Кабінету Міністрів України від 26.07.1999 № 1353 // БД «Законодавство України»/ВР України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-99-п> (дата звернення: 23.08.2016).
48. Про утворення Центру європейського та порівняльного права: постанова Кабінету Міністрів України від 15.05.2003 № 716 // БД «Законодавство України»/ВР України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/716-2003-п> (дата звернення: 23.08.2016).
49. Про утворення Державного департаменту з питань адаптації законодавства: постанова Кабінету Міністрів України від 24.12.2004 № 1742 // БД «Законодавство України»/ВР України. [Електронний ресурс]. –

Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1742-2004-п> (дата звернення: 23.08.2016).

50. Про Національну раду з питань адаптації законодавства України до законодавства ЄС: указ Президента України від 30.08.2000 № 1033 // БД «Законодавство України»/ВР України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1033/2000> (дата звернення: 23.08.2016).
51. Про Державну раду з питань європейської та євроатлантичної інтеграції: указ Президента України від 30.08.2002 № 791 // БД «Законодавство України»/ВР України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/791/2002> (дата звернення: 23.08.2016).
52. Питання Уповноваженого України з питань європейської і євроатлантичної інтеграції: указ Президента України від 26.11.2001 № 1146 // БД «Законодавство України»/ВР України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1146/2001> (дата звернення: 23.08.2016).
53. Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України восьмого скликання: постанова Верховної Ради України від 04.12.2014 № 22-VIII // БД «Законодавство України»/ВР України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/22-viii> (дата звернення: 23.08.2016).
54. Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 № 950 // БД «Законодавство України»/ВР України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-п> (дата звернення: 23.08.2016).
55. Питання організації виконання Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу»: постанова Кабінету Міністрів України від

- 21.08.2004 № 965 // БД «Законодавство України»/ВР України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/965/2004> (дата звернення: 23.08.2016).
56. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: указ Президента України від 06.04.2011 № 395 // БД «Законодавство України»/ВР України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/395/2011> (дата звернення: 23.08.2016).
57. Про ліквідацію урядових органів: постанова Кабінету Міністрів України від 28.03.2011 № 346 // БД «Законодавство України»/ВР України. Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/346-2011-п> (дата звернення: 23.08.2016).
58. Про затвердження нового складу Координаційної ради з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2013 № 156 // БД «Законодавство України»/ВР України. Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-2013-п> (дата звернення: 23.08.2016).
59. Деякі питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: постанова Кабінету Міністрів України від 15.10.2004 № 1365 // БД «Законодавство України»/ВР України. Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1365-2004-п> (дата звернення: 23.08.2016).
60. Про Урядовий офіс з питань європейської інтеграції: постанова Кабінету Міністрів України від 13.08.2014 № 346 // БД «Законодавство України»/ВР України. Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/346-2014-п> (дата звернення: 23.08.2016).
61. Про визначення питань, що належать до компетенції Першого віцепрем'єр-міністра України та віцепрем'єр-міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 18.04.2016 № 296 // БД «Законодавство

- України»/ВР України. Режим доступу до ресурсу:
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/296-2016-п> (дата звернення: 23.08.2016).
62. Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України щодо наближення законодавства України до права Європейського Союзу (acquis ЄС): постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 160 // БД «Законодавство України»/ВР України. Режим доступу до ресурсу:
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-2016-п> (дата звернення: 23.08.2016).
63. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228 // БД «Законодавство України»/ВР України. Режим доступу до ресурсу:
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-п> (дата звернення: 23.08.2016)
64. Лютіков П. С. Державний контроль у галузі чорної металургії в Україні : організаційно-правовий аспект : дис....на здобуття наук. ступеня канд.юрид. наук за спец. : 12.00.07 / Павло Сергійович Лютіков. – Запоріжжя :Запорізький національний університет, 209. – 212 с.
65. Поняття терміну «метод» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://uk.wikipedia.org/wiki/%CC%E5%F2%E4>
66. Михельсон А. Д. язык, с означением их корней / А. Д. Михельсон, 1865.
67. Рудой К. М. Адаптація адміністративного законодавства України у сфері охорони особистих прав громадян до норм Європейського Союзу : дис...на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук за спец. : 12.00.07 / К. М. Рудой. – Харків : Національний університет внутрішніх справ МВС України2004. – 214 с.
68. Бірюков Р. М. Національна правова система в умовах глобалізації (основні напрямки трансформації) : автореф. дис. ... на здобуття наук. Ступеня канд. юрид. наук за спец. 12.00.01 «теорія та історія держави і права ; історія політичних і правових учень» / Р. М. Бірюков ; Міжнар. гуманіт. ун-т. – О., 2011. – 20 с.
69. Вишняков О. К. Апроксимація правового забезпечення цивільних майнових відносин в Україні до умов внутрішнього ринку Європейського

- Союзу : автореф. дис... на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук за спец.12.00.03 «цивільне право та цивільний процес ; сімейне право ; міжнародне приватне право» / О.К. Вишняков ; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2008. – 36 с.
70. Раскалей М. О. Імплементация норм международного воздушного права у внутрішнє право держав : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук за спец. 12.00.11 «міжнародне право» / М. О. Раскалей ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К., 2011. – 19 с.
71. Величко Д. М. Джерела міжнародно-правового регулювання праці : автореф. дис... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук за спец. 12.00.05 «трудове право; право соціального забезпечення» / Д. М. Величко; Харк. нац.ун-т внутр. справ. – Х., 2008. – 19 с.
72. Большой энциклопедический словарь [Електронний ресурс]. – Режимдоступу : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc3p/302598>
73. Возможности адаптации зарубежного опыта : Сборник научных статей. Серия : Право России : новые подходы. Выпуск I / Предисл. М. В. Немытиной. – Саратов : Научная книга, 2005.
74. Возможности адаптации зарубежного опыта : Сборник научных статей. Серия : Право России : новые подходы. Выпуск I / Предисл. М. В. Немытиной. – Саратов : Научная книга, 2005.
75. Міжнародне право в документах / За заг. ред. М. В. Буроменського. –К. : Юринком Інтер, 2006. – 336 с.
76. Міжнародне право в документах / За заг. ред. М. В. Буроменського. – К. : Юринком Інтер, 2006. – 336 с.
77. Bledsoe R., Boczek B. The International Law Dictionary. – ABC-CLIO, 1987. – P. 31.
78. Лукашук И. И. Международное право. Общая часть. Учебник /И. И. Лукашок. – М. : БЕК, 1996. – 432 с.

79. Мережко О. Співвідношення міжнародного і національного права / О. Мережко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3137>
80. Величко Д. М. Джерела міжнародно-правового регулювання праці : автореф. дис... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук за спец. 12.00.05 «трудове право; право соціального забезпечення» / Д. М. Величко ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2008. – 19 с.
81. Концепция модернизации хозяйственного законодательства на базе Хозяйственного кодекса Украины (Проект) // Проблемы господарського права і методика його викладання: зб. наук. пр. / НАН України. Інститут економіко- правових досліджень; [редкол.: В.К. Мамутов (відп. ред.) [та ін.]. - Донецьк: «ТОВ Юго-Восток, Лтд», 2006. - С. 417-443.
82. Гражданское уложение Германии (Deutsches Bürgerliches Gesetzbuch mit Einführungsgesetz): Ввод. закон к Гражд. уложению / пер. с нем.; науч. ред. А.Л. Маковский [и др.]. - М.: Волтерс Клувер, 2004. - 816 с. - (Серия «Германские и европейские законы»; кн. 1).
83. Торговое уложение Германии. Закон об акционерных обществах. Закон об обществах с ограниченной ответственностью. Закон о производственных и хозяйственных кооперативах (Deutsches Handelsgesetzbuch, Aktiengesetz, GmbHGesetz, Genossenschaftsgesetz); [сост. В. Бергман; пер. с нем. Е.А. Дубовицкая]. - М.: Волтерс Клувер, 2005. - 624 с.
84. Основные институты гражданского права зарубежных стран: сравнительно-правовое исследование / рук. авт. кол. В.В. Залесский. - М.: НОРМА, 2000.
85. Штобер Р. Общее хозяйственно-административное право: Основы и принципы. Экономическая конституция / Р. Штобер; пер. с нем. - Минск: Изд-во Европ. гуманит. ун-та, 2001. - 312 с.
86. Ргоіая М. Отипіїгіа ііез озІеггеісЫзсЬеп ШігІзсЬайзгесМз / М. РгоІаз. - Шеіп: Мапг, 1998.

87. Сахацький С. Господарський та Цивільний кодекси: межа конфлікту / С. Сахацький // Правовий тиждень. - 2006. - 3 серпня (№ 2). - С. 4-5.
88. Рогачевская А.Л. Кульмская грамота - памятник права Пруссии XIII в. / А.Л. Рогачевская. - СПб.: Изд-во С.-Петербург. ун-та, 2002. - 370 с.
89. Зельдіна О. Р. Напрями адаптації законодавства України про господарсько-торгівельну діяльність до законодавства ЄС / О. Р. Зельдіна, К. О. Хрімлі. // Право і суспільство. – 2015. – №4. – С. 56–62.